EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2014 11 28
COM(2014) 904 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS CENTRINIAM BANKUI IR EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI

2015 m. Įspėjimo mechanizmo ataskaita

(parengta pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo 3 ir 4 straipsnius)

{SWD(2014) 346 final}

Įspėjimo mechanizmo ataskaita (ĮMA) – tai makroekonominio disbalanso procedūros (MDP) metinio ciklo pradinis taškas, o jos tikslas – nustatyti ir naikinti disbalansą, kuris trukdo sklandžiam valstybių narių ir ES ekonomikos veikimui ir gali pakenkti tinkamam ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui.

ĮMA naudojama vienuolikos rodiklių rezultatų suvestinė, taip pat daugiau papildomų rodiklių, siekiant patikrinti, ar valstybėse narėse nėra susidaręs ekonominis disbalansas, kuriam naikinti reikia imtis politikos veiksmų. Tada ĮMA nustatytoms valstybėms narėms Komisija parengia nuodugnią apžvalgą, siekdama įvertinti, kaip valstybėse narėse didėja arba palaipsniui mažinama makroekonominė rizika, ir prieiti prie išvados, ar yra susidaręs disbalansas arba perviršinis disbalansas.

Komisija nuodugnias apžvalgas paskelbs 2015 m. pavasarį ir jų išvados bus įtrauktos į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą.

1. SANTRAUKA

Makroekonominis disbalansas toliau kelia rimtą susirūpinimą ir rodo, kad reikia imtis ryžtingų, visapusiškų ir suderintų politikos veiksmų. ES šalyse toliau daroma pažanga naikinant išorės ir vidaus disbalansą. Didelis ir netvarus einamosios sąskaitos deficitas buvo gerokai sumažintas, pašalintas arba paverstas pertekliumi ir balanso tvarkymo procesas vyksta visuose sektoriuose daugelyje šalių. Be to, dėl vidaus koregavimo ir rinkos reformų konkurencingumo atkūrimas teikia vilčių, tačiau užtikrinti, kad konkurencingumas didėtų, tebėra viena iš svarbiausių problemų, visų pirma toms valstybėms narėms, kuriose yra didelis išorės disbalansas. Didelis privačiojo ir viešojo sektorių įsiskolinimo lygis daugumoje šalių ir dideli šalių išorės įsipareigojimai daugelyje šalių tebekelia didelį pavojų ekonomikos augimui, darbo vietų kūrimui ir finansiniam stabilumui. Nedarbo ir kiti socialiniai rodikliai ir toliau kelia didelį susirūpinimą keliose šalyse, o ekonomikos augimas nepakankamas, kad būtų padarytas ženklus poveikis darbo ir socialiniams duomenims.

Lėtas ekonomikos augimas ir maža infliacija daro neigiamą poveikį disbalanso ir makroekonominės rizikos mažinimui. Vasarą paskelbti duomenys ir naujausios ekonominės prognozės[1] rodo, kad daugelyje ES šalių sulėtėjo ekonominės veiklos tempas ir sustiprėjo defliacinės tendencijos. Numatoma, kad po 2013 m. nulinio augimo 2014 ir 2015 m. ekonominė veikla ES augs 1,25–1,5 %. 2013, 2014 ir 2015 m. numatomas toks realiojo BVP augimas euro zonoje: atitinkamai –0,5, +0,75 ir šiek tiek daugiau kaip 1 %. Suvestiniai duomenys slepia didelius valstybių narių skirtumus. Kai kuriose valstybėse narėse, pavyzdžiui, Baltijos šalyse, Čekijoje, Liuksemburge, Vengrijoje, Lenkijoje, Slovakijoje ir Jungtinėje Karalystėje, per pirmuosius tris 2014 m. ketvirčius gamybos apimtis augo gana sparčiai, o Ispanijai ir Slovėnijai įvykdžius didelį ekonominį koregavimą pavyko pasivyti šias šalis, tačiau kitose šalyse, tiek didelėse, tiek mažose, augimas išliko vangus. Šie skirtumai atspindi išskirtines šalių ypatybes, tokias kaip skirtingas spaudimas mažinti finansinį įsiskolinimą, skirtingi fiskalinio konsolidavimo poreikiai ir sparta, taip pat skirtingas pasaulinės raidos poveikis, tačiau taip pat skirtingas gebėjimas prisitaikyti ir ryžtas įgyvendinti reformas[2]. Silpna ekonominė veikla visoje ES taip pat yra susijusi su labai asimetriškai iki šiol vykusiu balanso atkūrimu, kai dėl silpnos vidaus paklausos šalyse skolintojose nuolat palaikomas didelis einamosios sąskaitos perteklius. Didelis neigiamas gamybos apimties atotrūkis keliose šalyse, vangus augimas, didelis darbo rinkų sąstingis ir stiprios defliacinės tendencijos pasaulio ekonomikoje reiškia, kad infliacijos lygis buvo labai

[1] „European Economic Forecast-Autumn 2014“, *European Economy*, 2014(7).

[2] Dėl politikos rekomendacijų laikymosi sintetinių rodiklių žr. Deroose, S. ir J. Griesse „Implementing Economic Reforms – Are EU Member States Responding to European Semester Recommendations?“, *ECFIN Economic Brief*, 2014(37).

mažas ir numatoma, kad jis ilgą laiką išliks mažesnis už ECB nustatytą kainų stabilumo apibrėžtį. Labai maža infliacija didina riziką, susijusią su pernelyg dideliu įsiskolinimu, ir didina ekonomikos perbalansavimo ir finansinio įsiskolinimo mažinimo išlaidas.

Šia ataskaita pradedamas ketvirtasis metinis MDP raundas[3]. Šia procedūra siekiama nustatyti disbalansą, kuris trukdo sklandžiam valstybių narių, euro zonos ir visos ES ekonomikos veikimui, ir paskatinti imtis tinkamų politikos priemonių. MDP įgyvendinimas įtvirtintas Europos ekonominės politikos koordinavimo semestre, siekiant užtikrinti suderinamumą su pagal kitas ekonominės priežiūros priemones atlikta analize ir pateiktomis rekomendacijomis. Metinėje augimo apžvalgoje (MAA), kuri priimta tuo pačiu metu kaip ši ataskaita, įvertinama ekonominė ir socialinė padėtis Europoje ir nustatomi plataus pobūdžio politikos prioritetai visai ES keliems ateinantiems metams.

Ataskaitoje nurodomos valstybės narės, kuriose gali būti susidaręs disbalansas, kuriam naikinti būtų reikalingi politikos veiksmai, ir kurioms reikėtų parengti nuodugnias apžvalgas. ĮMA yra priemonė ekonominiam disbalansui nustatyti, skelbiama pradedant kiekvieną metinį ekonominės politikos koordinavimo ciklą. Ji pagrįsta rodiklių, kuriems nustatytos orientacinės ribos, taip pat įvairių papildomų rodiklių suvestine metinio ekonominės politikos koordinavimo ciklo pradžioje. Nuo praėjusių metų papildomi rodikliai taip pat apėmė įvairius susijusius užimtumo ir socialinius rodiklius. Reikėtų kuo geriau pasinaudoti šiais į makroekonominio disbalanso procedūrą įtrauktais rodikliais siekiant geriau suprasti darbo rinką ir socialinę raidą bei riziką. Išsamesnė į bendrosios užimtumo ataskaitos projektą įtraukta pagrindinių užimtumo ir socialinių rodiklių suvestinė taip pat leidžia geriau suprasti socialinės srities pokyčius. Išsamesnė ir visapusiškesnė ĮMA įvardytų valstybių narių analizė bus atlikta nuodugniose apžvalgose. Rengdama nuodugnias apžvalgas Komisija remsis daug platesniu duomenų rinkiniu ir atsižvelgs į visus susijusius statistinius duomenis, visą susijusią informaciją ir visus svarbius faktus. Kaip nustatyta teisės akte[4], ar susidaręs disbalansas arba perviršinis disbalansas, Komisija spręs remdamasi nuodugniomis apžvalgomis ir vėliau rengs atitinkamas politikos rekomendacijas kiekvienai valstybei narei.

Remdamasi MDP rezultatų suvestinės ekonominiu vertinimu Komisija mano, kad 16-ai valstybių narių reikalingos nuodugnios apžvalgos siekiant išsamiau išnagrinėti disbalanso susidarymą bei naikinimą ir su tuo susijusią riziką. Kelių šalių nuodugniose apžvalgose bus remiamasi ankstesnio priežiūros ciklo išvadomis[5], kitų šalių atveju tai bus pirmoji Komisijos rengiama nuodugni apžvalga. Tai visų pirma pasakytina apie valstybes nares, kurios neseniai užbaigė arba ketina užbaigti savo ekonominio koregavimo programas, kurioms skiriama finansinė parama.

- **Kroatijai**, **Italijai** ir **Slovėnijai** skirtose nuodugniose apžvalgose bus įvertinta, ar *perviršinis disbalansas* panaikintas, išlieka tokio pat lygio ar didėja, kartu kreipiant

---

[3] Prie šios ataskaitos pridėtas *statistikos priedas*, kuriame pateikta daug statistikos duomenų, kurių pagrindu parengta ši ataskaita. Palyginti su praėjusių metų ataskaita, nebuvo pakeistos rezultatų suvestinės kintamųjų ir papildomų rodiklių apibrėžtys bei jų orientacinės ribos. Vis dėlto pereinant nuo ESS 95 prie ESS 2010 ir nuo 5-o prie 6-o mokėjimų balanso vadovo buvo atnaujinti statistikos standartai. Taip pat žr. 31 išnašą.

[4] Reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

[5] 2014 m. kovo mėn. Komisija nustatė, kad disbalansas susidaręs Belgijoje, Bulgarijoje, Vokietijoje, Airijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vengrijoje, Nyderlanduose, Slovėnijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje ir tik Kroatijoje, Italijoje ir Slovėnijoje susidaręs perviršinis disbalansas („Nuodugnių apžvalgų rezultatai“, COM(2014) 150, 2014 3 5, ir „Makroekonominis disbalansas 2014 m.“, *European Economy-Occasional Papers*, p. 172–188). Visas konkrečioms šalims skirtų Tarybos priimtų rekomendacijų, įskaitant tas, kurios yra svarbios MDP, rinkinys paskelbtas OL C 247, 2014 7 29.

deramą dėmesį į šių valstybių narių įgyvendintų priemonių indėlį į šio disbalanso naikinimą;

- **Airijos**, **Ispanijos**, **Prancūzijos** ir **Vengrijos** – valstybių narių, kuriose dėl susidariusio *disbalanso* reikia imtis ryžtingų politinių veiksmų, atveju nuodugniose apžvalgose bus įvertinta su nuolatiniu disbalanso buvimu susijusi rizika.
- Kitų valstybių narių, kuriose anksčiau buvo nustatytas *disbalansas* (**Belgija**, **Bulgarija**, **Vokietija**, **Nyderlandai**, **Suomija**, **Švedija** ir **Jungtinė Karalystė**), nuodugniose apžvalgose bus įvertinta, kuriose valstybėse narėse disbalansas išlieka ir kuriose jis buvo panaikintas[6].
- Pirmą kartą nuodugnios apžvalgos bus parengtos **Portugalijai** ir **Rumunijai**. Portugalijoje, kuri 2014 m. viduryje baigė savo ekonominio koregavimo programą, bus vykdoma standartinė priežiūros procedūra. Rumunijos disbalanso priežiūra ir politikos stebėsena buvo vykdoma pagal koregavimo programą, kuriai teikiama prevencinė finansinė parama. Nors ši priemonė tebevykdoma, tai, kad vėluojama atlikti pusmečio vertinimus leidžia manyti, kad Rumunijai turėtų būti vėl taikoma makroekonominio disbalanso priežiūros procedūra.

Valstybių narių, kurioms teikiama finansinė parama, disbalanso priežiūra ir taisomųjų priemonių stebėsena vykdoma įgyvendinant jų programas. Šios šalys – **Graikija** ir **Kipras**. Tačiau padėtis **Graikijoje** atsižvelgiant į MDP bus įvertinta baigus teikti finansinę paramą, priklausomai nuo priemonių, dėl kurių galiausiai bus susitarta.

Kitų valstybių narių atveju Komisija šiuo etapu neatliks tolesnės analizės pagal MDP. Remdamasi rezultatų suvestinės ekonominiu įvertinimu Komisija mano, kad **Čekijos**, **Danijos**, **Estijos**, **Latvijos**, **Lietuvos**, **Liuksemburgo**, **Maltos**, **Austrijos**, **Lenkijos** ir **Slovakijos** makroekonominės problemos nesusijusios su disbalansu MDP prasme. Tačiau siekiant nustatyti kylančią riziką ir imtis įvairių politikos veiksmų, kuriais būtų prisidėta prie ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, būtina nuolat visose valstybėse narėse vykdyti nuodugnią priežiūrą ir koordinuoti politiką.

Atsižvelgdama į daugiašalę priežiūrą ir vadovaudamasi Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 3 straipsnio 5 dalimi, Komisija ragina Tarybą ir Euro grupę aptarti šią ataskaitą. Komisija taip pat laukia Europos Parlamento pastabų.

Atsižvelgdama į diskusijas su Parlamentu bei diskusijas Taryboje ir Euro grupėje, Komisija parengs atitinkamoms valstybėms narėms skirtas nuodugnias apžvalgas. Jas numatoma paskelbti 2015 m. pavasarį, prieš parengiant Europos semestro konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rinkinį.

[6] Kadangi disbalansas nustatomas tik po išsamios analizės ankstesnėse nuodugniose apžvalgose, Komisija laikosi nuomonės, kad išvada, jog disbalansas yra panaikintas, turėtų būti taip pat daroma tik tinkamai apsvarsčius visus susijusius veiksnius kitoje nuodugnioje apžvalgoje.

2. DISBALANSAS IR RIZIKA. VISOMS ŠALIMS AKTUALŪS KLAUSIMAI

ES valstybės narės padarė pažangą naikindamos disbalansą, tačiau lėtas ekonomikos atsigavimas buvo kliūtis makroekonominio disbalanso ir susijusios makroekonominės rizikos mažinimui. Paskutinius kelis mėnesius ekonominės naujienos palaipsniui prastėjo. Vokietijos, Italijos ir Prancūzijos ekonomika augo lėčiau, nei tikėtasi, ir arba susitraukė, arba išliko to paties augimo lygio. Kreditų apimtis ES auga lėtai, nepaisant palankios pinigų politikos, nes paklausa yra nedidelė ir privatusis sektorius vis dar mažina finansinį įsiskolinimą. Kliūtis sklandžiam finansinio įsiskolinimo mažinimui taip pat yra užsitęsęs labai mažos infliacijos laikotarpis, rodantis didelį neigiamą gamybos apimties atotrūkį keliose šalyse ir tai, kad kainos į ekonomikos sąstingį reaguoja daugiau nei anksčiau[7]. Geopolitinė įtampa taip pat gali neigiamai veikti ekonominę veiklą ir sukelti makroekonominę riziką, visų pirma šalyse, kuriose glaudesni prekybos ryšiai su rytinėmis kaimyninėmis šalimis ir su tuo susijusi finansinė rizika. Be to, dėl žemo ekonominės veiklos lygio nedarbo ir kiti socialiniai rodikliai išlieka nepriimtino lygio ir patys savaime gali sužlugdyti vidutinės trukmės ekonomikos augimo perspektyvas.

Kiekvienos valstybės politinio atsako priemonės turėtų būti pritaikytos prie jų konkrečios padėties, tačiau jose taip pat turėtų būti atsižvelgiama į platesnį (ES ir euro zonos) aspektą ir galimą šalutinį poveikį. Įvairų formų makroekonominis disbalansas didina makroekonominę riziką ir problemas, kurios visų pirma yra nacionalinio pobūdžio. Disbalansas, susijęs su išorės tvarumu, konkurencingumu, pernelyg dideliu privačiojo sektoriaus įsiskolinimu ir spaudimu mažinti finansinį įsiskolinimą, fiskaliniu tvarumu, turto kainomis, finansiniu stabilumu, iš esmės yra susijęs su kiekvienos šalies gebėjimu užtikrinti tvirtą ir ilgalaikį ekonomikos augimą ir kurti darbo vietas. Tačiau, atsižvelgiant į ES šalių ekonomikos tarpusavio ryšius, yra keli būdai, įskaitant prekybą, finansinius ir piniginius ryšius, struktūrines reformas, pasitikėjimą ir netikrumą, kuriais disbalansas vienoje šalyje gali neigiamai paveikti kitą, o efektyvumo sumažėjimas vienoje valstybėje narėje gali reikšti gerovės praradimą kitoje. Nedidelė vidaus paklausa, visų pirma investicijų, ir defliacinis spaudimas yra puikūs pavyzdžiai, kaip makroekonominiai sunkumai valstybėse narėse gali paveikti visą Sąjungą[8].

Veiksmingų investicijų skatinimas siekiant atkurti potencialų augimą yra pagrindinis prioritetas. Nuo krizės pradžios per pastaruosius septynerius ar aštuonerius metus labai sumažėjo ES ekonomikos augimo potencialas[9]. Pagal naujausius skaičiavimus metinis potencialios gamybos apimties augimas ES sumažėjo nuo šiek tiek daugiau nei 2 % prieš dešimt metų iki mažiau nei 1 % šiuo metu[10]. Be ilgalaikės demografinės raidos[11], vidutinės trukmės veiklos sulėtėjimas gali būti paaiškintas menku našumo didėjimu ir lėtu kapitalo

---

7 „Analysing Euro Area Inflation Using the Phillips Curve“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(2): 21–6.

8 Norėdami gauti daugiau informacijos apie tarpvalstybinį šalutinį poveikį, ypatingą dėmesį skiriant euro zonai, žr. „Cross-Border Spillovers within the Euro Area“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(4): dar nepaskelbta.

9 „The Euro Area's Growth Prospects over the Coming Decade“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2013(4):7–16. Taip pat žr. „The Growth Impact of Structural Reforms“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2013(4):17–27 ir „Growth Differences between Euro Area Member States since the Crisis“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(2):7–20.

10 Išsamų dabartinės ECOFIN Tarybos patvirtintos vertinimo metodikos potencialios gamybos apimties ir gamybos apimties atotrūkiui vertinti aprašymą žr. Havik, K. *et al.* „The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates and Output Gaps“, *European Economy-Economic Papers*, 535.

11 Žr. neseniai paskelbtą ataskaitą „2014 Ageing Report-Underlying Assumptions and Projection Methodologies“, *European Economy*, 2014(8).

kaupimu[12]. Kapitalo formavimo (įskaitant MTTP) kaip augimo varomosios jėgos vaidmuo pastaraisiais metais buvo ribotas, nes investicijų santykis išlieka gerokai mažesnis nei prieš keletą metų beveik visose ES šalyse[13].

Einamosios sąskaitos balanso atkūrimas vyksta asimetriškai, atsižvelgiant į mažą paklausą tiek šalyse skolininkėse, tiek šalyse skolintojose (*1 diagrama*). Būtinas einamosios sąskaitos koregavimas buvo tęsiamas įvairiose šalyse, visų pirma Airijoje, Kipre, Graikijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, Rumunijoje ir Slovėnijoje. Prieš kelerius metus jose buvęs didelis deficitas virto mažu deficitu ar dideliu pertekliumi ir padeda mažinti riziką, susijusią su išorės įsipareigojimais. Italijoje taip pat užregistruotas nedidelis perteklius, o Prancūzijoje toliau išliko šiek tiek neigiamas einamosios sąskaitos balansas. Vis dėlto daugeliu atvejų koregavimą didele dalimi lėmė paklausos, ypač investicijų, mažėjimas (*2 diagrama*), ir jei tokia padėtis nebus ištaisyta, tai galėtų turėti neigiamų padarinių vidutinės trukmės laikotarpiu. Padidėjęs eksportas, visų pirma Bulgarijoje, Graikijoje, Slovėnijoje, Lietuvoje, Rumunijoje ir Portugalijoje, taip pat kiek mažesniu mastu Ispanijoje ir Airijoje, taip pat atliko svarbų vaidmenį 2013 m. Sektorių lygmeniu pažeidžiamos šalys tęsia koregavimą skirtingu tempu. Ispanijoje ir Portugalijoje tik prasidėjus krizei koregavimas pradėtas nuo užsienio prekybai uždarų sektorių ir pereinant prie užsienio prekybai atvirų sektorių, ir atvirų sektorių dalis, vertinant pagal užimtumą ir bendrąją pridėtinę vertę, didėjo nuo 2010 m.[14]. Šis koregavimo procesas dar neprasidėjo Italijoje. Didelė balanso atkūrimo dalis šiose šalyse yra necikliško pobūdžio, t. y. jis buvo didesnis, nei leistų manyti atitinkamų valstybių narių ir jų partnerių gamybos apimties atotrūkis[15].

1 diagrama. **Einamosios sąskaitos deficitas (-) ir perteklius (+)**
2008, 2013 ir 2015 m. (prognozė) (% BVP)

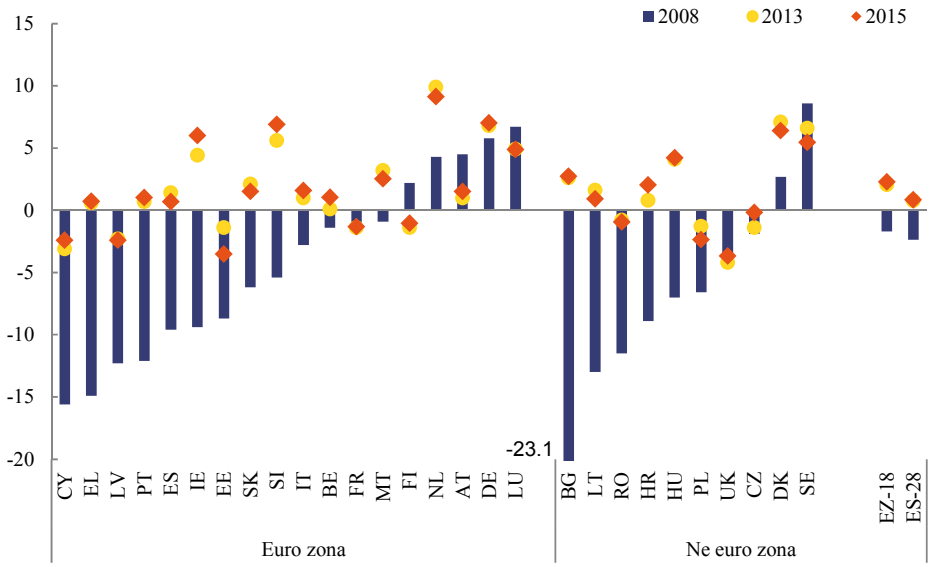

Pastaba. 2013 trūksta duomenų. (CY, EL, ES, NL, SI, SK, BG, PL). SK duomenys pagal BPM5/ESS 95 standartus. Daugiau informacijos rasite statistikos priede.
Šaltinis: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

[12] „The Euro Area's Growth Prospects over the Coming Decade“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(3):7-19.
[13] I.1 langelis „Drivers and Implications of the Weakness of Investment in the EU“, „European Economic Forecast-Autumn 2014“, *European Economy*, 2014(7):40-3.
[14] „Market Reforms at Work“, *European Economy*, 2014(7).
[15] Žr. dokumento „European Economic Forecast-Autumn 2014“, *European Economy*, *op. cit.*:29, I.4 lentelę.

Numatoma, kad visoje euro zonoje išliks santykinai didelis išorės perteklius. Euro zonos pertekliaus padidėjimas 3 proc. punktais 2008–2014 m. rodo tai, kad perteklius kai kuriose valstybėse narėse nepakankamai sumažėjo reaguojant į dideles ekonomikos perbalansavimo pastangas šalyse, kuriose būdavo didelis einamosios sąskaitos deficitas. Vokietijoje ir Nyderlanduose ir toliau registruotas labai didelis perteklius, viršijantis ekonomikos principuose rekomenduotiną lygį ir taip pat viršijantis rezultatų suvestinės orientacinę ribą. Vokietijos atveju, atsižvelgiant į verslo ciklo padėtį, pagal ciklą pakoreguotas perteklius gali būti net didesnis nei nominalusis rodiklis. Atsižvelgiant į einamosios sąskaitos deficito sumažėjimą, šalių skolintojų, ypač Vokietijos, pertekliaus geografinė sudėtis pasikeitė. Balansas likusio pasaulio atžvilgiu padidėjo, o balansas euro zonos atžvilgiu sumažėjo. Šį sumažėjimą iš esmės lėmė sumažėjęs eksportas į likusias euro zonos šalis, o ne Vokietijos importo padidėjimas. Nors einamosios sąskaitos perteklius nekelia tokios pačios problemos kaip netvarus deficitas ir iš dalies yra pagrįstas, didelis ir ilgą laiką besitęsiantis perteklius gali reikšti, kad ekonomika veikia neefektyviai, jai būdingos mažos vidaus investicijos bei paklausa ir dėl to vidutinės trukmės laikotarpiu šalies viduje prarandama potenciali gamybos apimtis. Vidaus paklausos padidėjimas dėl didesnių investicijų paskatintų augimo potencialą ir galėtų prisidėti prie ekonomikos atsigavimo ir vykdomo euro zonos koregavimo[16].

2 diagrama. **Investicijų dalis BVP**
(bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas; 2014 m. duomenys ir pokytis 2007–2014 m.)

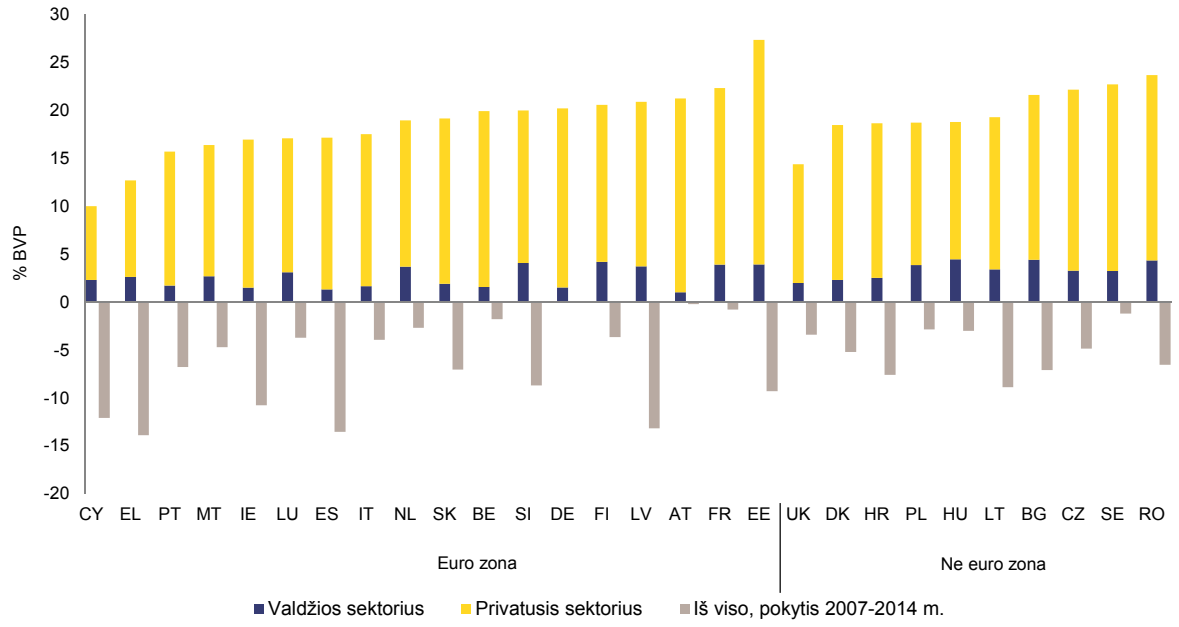

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

[16] Plg. Reglamento 1176/2011 17 konstatuojamąją dalį: „vertinant makroekonominius disbalansus, reikėtų atsižvelgti į jų mastą ir jų galimą neigiamą netiesioginį ekonominį ir finansinį poveikį, kuris padidina Sąjungos ekonomikos pažeidžiamumą ir kelia grėsmę sklandžiam Ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui. Visos valstybės narės, ypač euro zonos valstybės narės, turi imtis veiksmų makroekonominiams disbalansams ir konkurencingumo skirtumams pašalinti. Tačiau politikos iššūkių pobūdis, svarba ir skubumas kiekvienoje atitinkamoje valstybėje narėje gali labai skirtis. Atsižvelgiant į su reikalingu koregavimu susijusius pavojus ir koregavimo mastą, ypač skubiai politikos veiksmų reikia imtis tose valstybėse narėse, kuriose nuolat yra didelis einamosios sąskaitos deficitas ir sumažėjęs konkurencingumas. Be to, valstybėse narėse, kuriose yra dideli einamosios sąskaitos perviršiai, politika turėtų būti siekiama nustatyti ir įgyvendinti priemones, padedančias stiprinti jų vidaus paklausą ir išplėsti ekonomikos augimo potencialą“.

ES išorės įsipareigojimų diapazonas yra labai platus ir rizika tvarumui išlieka didelė (*3 diagrama*). Kadangi tik neseniai šalyse skolininkėse sumažintas didelis deficitas ir pereita prie išorės pertekliaus, išorės įsipareigojimai šiose šalyse dar reikšmingai nesumažėjo, o kai kuriais atvejais netgi padidėjo. Šalių, kurių neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija (NIIP) yra didžiausia, einamosios sąskaitos balansas jau yra pakankamas siekiant stabilizuoti ir pamažu sumažinti jų grynąją išorės skolą per vidutinės trukmės laikotarpį *(4 diagrama)*. Tai visų pirma pasakytina apie Airiją, Ispaniją, Latviją, Rumuniją ir Portugaliją, tačiau dar ne apie Graikiją ir Kiprą. Tačiau stabilizuoti išorės įsiskolinimą nebūtų apdairus tikslas, visų pirma tose šalyse, kuriose didelė neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija iš esmės rodo skolą. Norint neigiamą grynąją tarptautinių investicijų poziciją sumažinti iki saugesnio lygio per ateinantį dešimtmetį, visose šiose šalyse būtina užtikrinti nuosaikų ar gana didelį perteklių. Be to, mažo infliacijos lygio aplinka kelia didelę riziką, susijusią su konkurencingumu ir įsiskolinimu. Maža kainų ir darbo užmokesčio infliacija padeda šalims atkurti konkurencingumą. Tačiau atkurti konkurencingumą sunku, kai maža infliacija taip pat vyrauja kiekvienos šalies pagrindinėse prekybos partnerėse. Atsižvelgiant taip pat į neigiamą poveikį, susijusį su prastesnėmis ekonomikos augimo perspektyvomis, tos šalys vis dar susiduria su išorės tvarumo problemomis. Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės duomenys rodo nuolat didėjančius jų grynuosius išorės įsipareigojimus, nors jų išorės skola išlieka gana nuosaiki.

3 diagrama. **Grynosios tarptautinių investicijų pozicijos**
2008, 2013 ir 2015 m. (prognozė)
(% BVP)

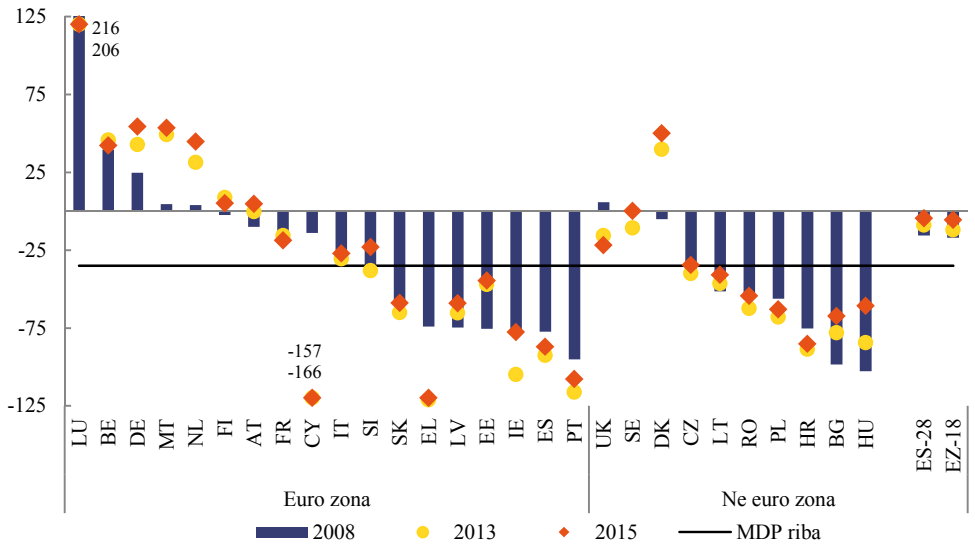

Pastaba. 2015 m. projekcijose nenumatoma vertinimo pajamų arba nuostolių. BE, IE, SK, DK, BG, HR, EZ-18 ir ES-28 duomenys parengti pagal BPM5/ESS 95 standartus. CY, DE, ES, NL ir PL: 2013 m. 2013 trūksta duomenų. Daugiau informacijos rasite statistikos priede.
Šaltinis: Eurostatas, Komisijos tarnybos.

4 diagrama. **Einamosios sąskaitos balansas, būtinas siekiant stabilizuoti ar sumažinti išorės įsipareigojimus (NIIP)**
2014 m. (prognozė), atrinktos valstybės narės (% BVP)

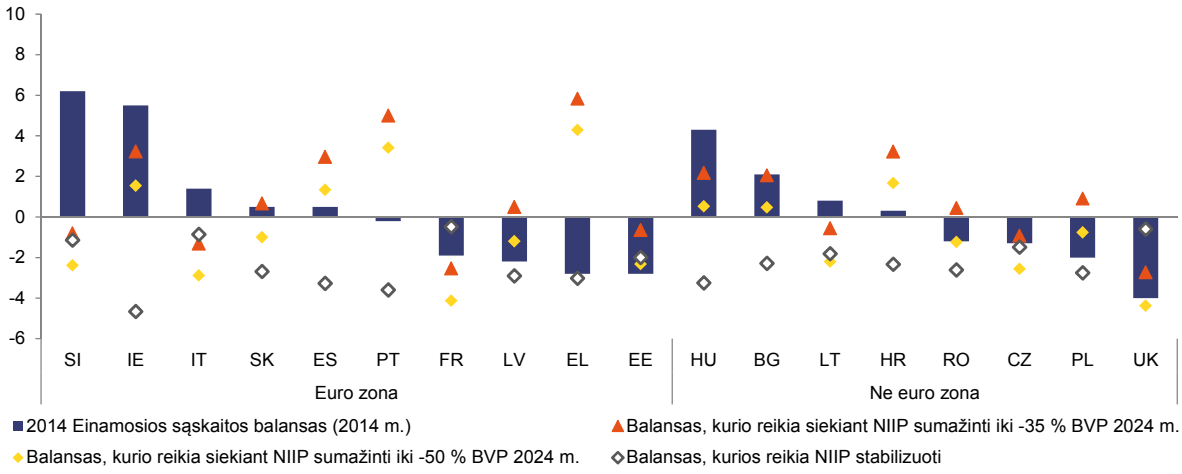

Pastaba. Šioje diagramoje nerodomi Belgijos, Danijos, Vokietijos, Liuksemburgo, Maltos, Nyderlandų, Austrijos, Suomijos ir Švedijos, kurių grynoji tarptautinių investicijų pozicija (NIIP) yra teigiama 2013 m. arba prognozuojama, kad 2015 m. bus teigiama, duomenys. Kipras taip pat neįtrauktas dėl duomenų trūkumo. Einamosios sąskaitos balansas, reikalingas tam, kad stabilizuotųsi arba sumažėtų grynieji išorės įsipareigojimai, yra grindžiamas šiomis prielaidomis: BVP projekcijos parengtos pagal naujausias Komisijos prognozes (iki dvejų metų į priekį), vidutinės trukmės prognozes (nuo dvejų iki penkerių metų) ir pagal paskutines fiskalinio tvarumo ilgalaikes projekcijas (ilgesniu nei penkerių metų laikotarpiu); vertinimo poveikis per prognozių laikotarpį paprastai laikomas lygiu nuliui ir atitinka objektyvias turto kainų prognozes; paprastai prognozuojama, kad grynieji kapitalo pervedimai lygūs nuliui.
Šaltinis: Komisijos tarnybos.

Konkurencingumas padidėjo keliose šalyse. Vertinant trejų metų vidurkį realusis efektyvusis valiutos kursas (REER) nukrito daugelyje ES šalių, bet kiekvienoje iš jų neviršijo orientacinių ribų. Taip atsitiko Airijoje ir Graikijoje, tačiau taip pat Prancūzijoje, Čekijoje, Danijoje, Kroatijoje, Vengrijoje, Latvijoje ir Lenkijoje. Tai taip pat įvyko ir kitose valstybėse narėse, pavyzdžiui, Ispanijoje, Portugalijoje, Kipre ir Suomijoje, tačiau kiekvienoje iš jų realusis valiutos kursas sumažėjo gerokai mažiau nei Vokietijoje. Vis dėlto 2013 m. euro ir nacionalinių valiutų kurso[17] ir šalių infliacijos lygio kitimas reiškė, kad SVKI grindžiamas realusis efektyvusis valiutos kursas padidėjo keliose šalyse, įskaitant Vokietiją, Nyderlandus ir Austriją. Tokie pokyčiai galėtų padėti atkurti labiau simetrišką balansą euro zonoje. Tačiau daugelyje valstybių narių, kurios vis dar turi atkurti konkurencingumą, kaip antai Ispanijoje, Italijoje, Kipre, Portugalijoje ir Prancūzijoje, realusis valiutos kursas taip pat padidėjo. Sumažėjus darbo užmokesčiui 2013 m. vienetui tenkančios darbo sąnaudos sumažėjo kai kuriose euro zonos periferinėse šalyse, visų pirma Graikijoje, Kipre, Ispanijoje ir Airijoje. Toks vienetui tenkančių darbo sąnaudų mažėjimas Ispanijoje ir Graikijoje buvo pastebimas įvairiuose sektoriuose (pvz., gamybos, rinkos paslaugų, statybos)[18]. Kitų ES šalių vienetui tenkančios darbo sąnaudos šiek tiek padidėjo dėl našumo didėjimą (kuris Prancūzijoje ir Italijoje buvo nežymus) viršijančio darbo užmokesčio augimo. Šiose dviejose šalyse toks vienetui tenkančių darbo sąnaudų kitimas pastebimas pagrindiniuose pramonės sektoriuose

[17] „Member State Vulnerability to Changes in the Euro Exchange Rate“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(3):27-33.
[18] Fiskalinis konsolidavimas taip pat galėjo daryti poveikį darbo užmokesčiui. Žr. dokumentą „The Relationship between Government and Export Sector Wages and Implications for Competitiveness“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(1):27-34.

bei rinkos paslaugų sektoriuje[19]. Dėl darbo jėgos našumo didėjimą viršijančių darbo užmokesčio pokyčių vienetui tenkančios darbo sąnaudos taip pat didėja Nyderlanduose ir Vokietijoje. Kai kurios rytinėse ES šalyse vienetui tenkančios darbo sąnaudos 2013 m. padidėjo gana daug, nepaisant palankių našumo pokyčių. Tai visų pirma pasakytina apie Bulgariją, Estiją, Latviją, Vengriją ir Rumuniją. Dėl su sąnaudomis nesusijusio konkurencingumo eksporto paskirties geografiniai duomenys rodo konkurencingumo padidėjimą; vis dėlto eksporto kokybės analizė yra mažiau įtikinama[20].

Eksporto rinkos dalių mažėjimas sulėtėjo daugelyje Europos šalių. Tačiau eksporto rinkos dalių mažėjimo tendencija dar nepanaikinta. Apskritai per pastaruosius kelerius metus dauguma valstybių narių prarado didelę rinkos dalį; didžiausią rinkos dalį prarado Graikija, Kroatija, Kipras ir Suomija. Tik kai kurios rytinės ES šalys (Bulgarija, trys Baltijos šalys ir Rumunija), kurių eksportas kartu sudėjus sudaro ne daugiau nei 2,5 % ES eksporto) padidino savo bendrą užimamos rinkos dalį pasaulyje. Tačiau 2013 m. dauguma valstybių narių padidino rinkos dalį, ypač paslaugų sektoriuje, ir taip sušvelnino šią tendenciją. Dalį prarastos rinkos dalies vidutinės trukmės laikotarpiu susigrąžinti gali būti neįmanoma, nes ją lėmė besiformuojančios rinkos ekonomikos šalių iškilimas. Vis dėlto per pastaruosius penkerius metus dauguma valstybių narių taip pat prarado eksporto rinkas kitų išsivysčiusios ekonomikos šalių atžvilgiu, kaip rodo papildomas eksporto rezultatų EBPO šalių atžvilgiu rodiklis. Eksporto rinkos dalių, kurios apima prekybą ES viduje, praradimą reikia vertinti atsižvelgiant į mažą ES vidaus paklausą. Iš tiesų pasibaigus krizei mažėjo santykinė ES vidaus prekybos svarba, o eksportas už ES ribų paprastai buvo dinamiškesnis.

Gali būti, kad privatusis sektorius dar turės gerokai sumažinti finansinį įsiskolinimą *(5 diagrama).* Privačiojo sektoriaus skola (tiek namų ūkių, tiek ne finansų bendrovių) išlieka didelė ir daugumoje valstybių narių viršija rezultatų suvestinės orientacinę ribą. Tokia padėtis susiklostė nepaisant per 2012–2013 m. gerokai sumažinto skolos ir BVP santykio, visų pirma Danijoje, Estijoje ir Airijoje. Apskritai privačiojo įsiskolinimo mažinimo mastas didžiojoje daugumoje ES valstybių narių atrodo mažas, palyginti su įsiskolinimo augimo mastu prieš krizę, todėl tolesnio koregavimo poreikis išlieka didelis. Be to, finansinio įsiskolinimo mažinimo tempas buvo gerokai lėtesnis nei Jungtinėse Amerikos Valstijose[21]. Tik Vokietijos, kurios privačiojo sektoriaus įsiskolinimas nebuvo esminė problema prieš krizę, privačiojo sektoriaus skola sumažėjo iki mažesnio nei prieš dešimtmetį buvusio lygio. Valstybėms narėms kilo skirtingų problemų, priklausomai nuo to, ar per didelė skola susidarė namų ūkių sektoriuje (kaip antai Nyderlanduose ir Danijoje), ar įmonių sektoriuje (pvz., Bulgarijoje ir Slovėnijoje), ar abiejuose sektoriuose (Airijoje, Ispanijoje ir Kipre). Neigiami kredito srautai namų ūkiams, rodantys *aktyvų* skolos grąžinimą, buvo pagrindinis veiksnys, per kelerius

---

[19] Dėl sektorių konkurencingumo analizės žr. dokumentą „A Competitiveness Measure Based on Sector Unit Labour Costs“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014 (2):34-40. Dėl galimo tokių rinkos reformų poveikio atrinktose šalyse žr. dokumentą „Market Reforms at Work“, *European Economy*, 2014(5). Išsamesni sektorių reformos vertinimai pateikiami šiuose leidiniuose: Turrini A. *et al*. „A Decade of Labour Market Reforms in the EU“, *European Economy-Economic Papers*, p. 522; Lorenzani, d. ir J. Varga „The Economic Impact of Digital Structural Reforms“, *European Economy-Economic Papers*, p. 529; Lorenzani, D. ir F. Lucidi „The Economic Impact of Civil Justice Reforms“, *European Economy-Economic Papers*, p. 530; Connell, W. „Economic Impact of Late Payments“, *European Economy-Economic Papers*, p. 531; Ciriaci, D. „Business Dynamics and Red Tape Barriers“, *European Economy-Economic Papers*, p. 532, ir Canton E. *et al*.

[20] Vandenbussche, H. „Quality in Exports“, *European Economy-Economic Papers*, p. 528.

[21] „Corporate Balance Sheet Adjustment in the Euro Area and the United States“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(3):40–6.

pastaruosius metus skatinantis mažinti namų ūkių skolą, kuri sparčiau buvo mažinama 2013 m. Ispanijoje, Portugalijoje ir Airijoje, ir įmonių skolą Maltoje, Slovėnijoje, JK ir Ispanijoje. Tam tikrais kitais atvejais privačiosios skolos ir BVP santykis buvo mažinamas *pasyviau* ir derėjo su teigiamais grynaisiais kredito srautais tiek namų ūkių, tiek įmonių sektoriuje, visų pirma Estijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Nepaisant neigiamų kredito srautų, Graikijai savo skolos ir BVP santykių (visų pirma namų ūkių) reikšmingai sumažinti nepavyko[22] *(6a ir 6b diagramos).*

5 diagrama. **Ne finansų bendrovių, namų ūkių ir valdžios sektoriaus skola**
2013 m., palyginti su 2008 m. (šešėliuota)
(% BVP)

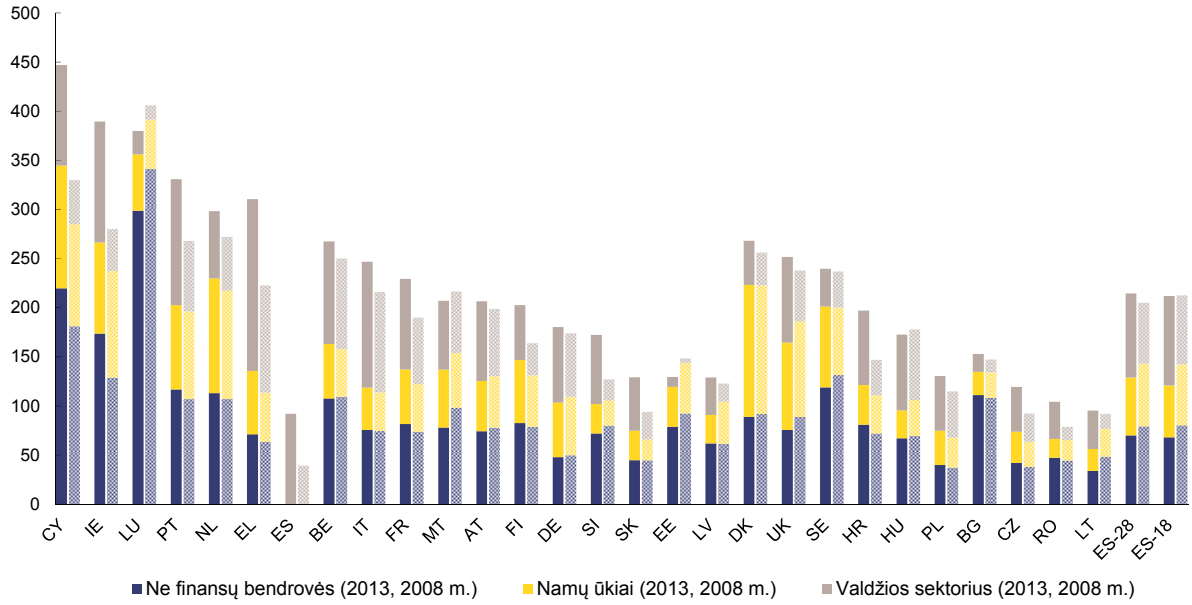

Pastaba. MT, EE, PL (valdžios sektorius): 2013 m. trūksta duomenų. EZ-18 ir ES-28 duomenys pateikti pagal ESS 95 standartus. Daugiau informacijos pateikta statistikos priede.
Šaltinis: Eurostatas.

[22] Išsamesnė vykdomo finansinio įsiskolinimo mažinimo analizė, įskaitant finansinio įsiskolinimo mažinimo būdus (aktyvus, pasyvus ir nesėkmingas) ir veiksnius, taip pat likusių euro zonos namų ūkių ir įmonių finansinio įsiskolinimo mažinimo poreikių analizė pateikiama „Private Sector Deleveraging: Where Do We Stand?“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(3):7–19, ir „Private Sector Deleveraging: Outlook and Implication for the Forecast“, 1.2 langelis, *European Economic Forecast-Autumn 2014*, *op. cit.*: 44–8.

6a diagrama. **Sukaupto namų ūkių skolos pokyčio veiksniai 2014 m. 1 ketvirtyje**

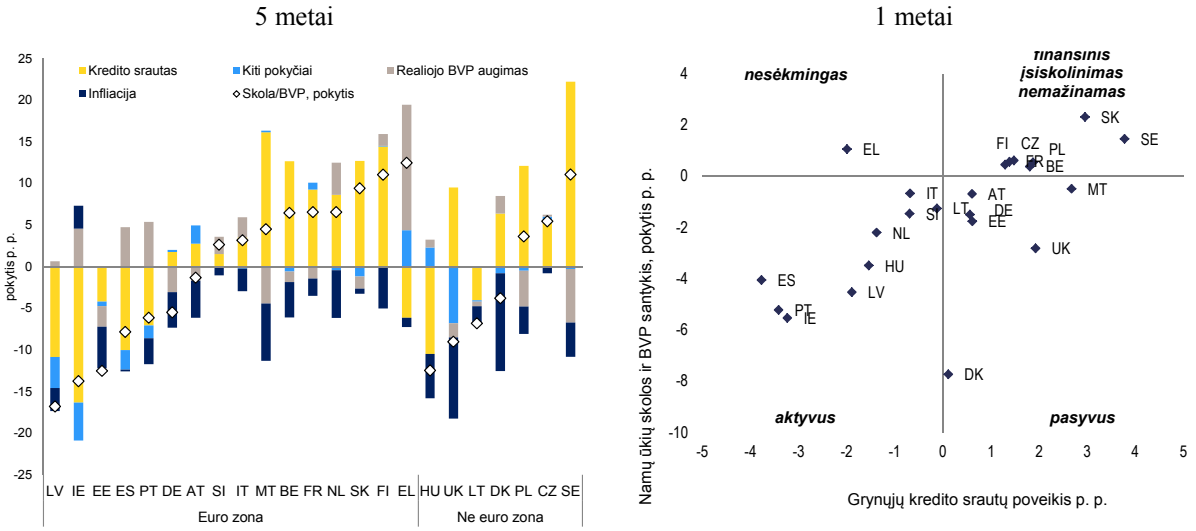

Pastaba. IE ir NL atveju pateikti laikotarpio iki 2013 m. 4 ketvirčio duomenys.
Šaltinis: Eurostatas, Komisijos tarnybų skaičiavimai.

6b diagrama. **Sukaupto įmonių skolos pokyčio veiksniai 2014 m. 1 ketvirtyje**

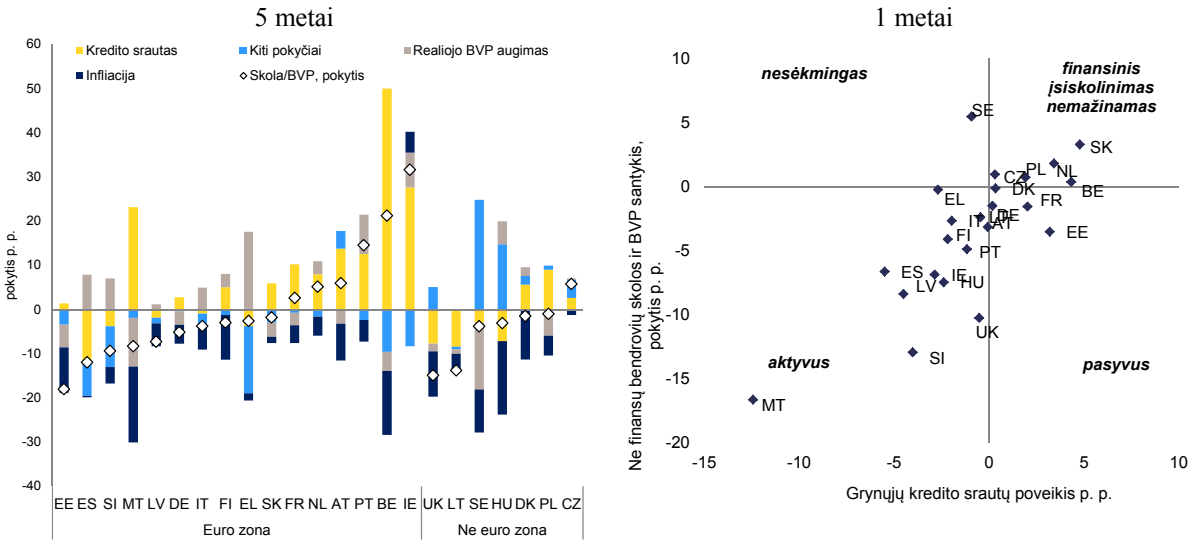

Pastaba. (1) Nekonsoliduoti duomenys. Sukauptas skolos santykio pokytis išskaidytas pagal šių elementų poveikį: i. grynieji kredito srautai, ii. kiti negrąžintos skolos pokyčiai (pvz., vertinimo poveikis ar nurašymas), iii. realiojo BVP augimas ir iv. infliacija. (2) x ašis dešinėje pusėje rodo grynųjų kredito srautų poveikį mažinant santykį per atitinkamą laikotarpį.
IE, HU ir NL atveju pateikti laikotarpio iki 2013 m. 4 ketvirčio duomenys.
ESS 95 duomenys. Daugiau informacijos pateikta statistikos priede.
Šaltinis: Eurostatas, Komisijos tarnybų skaičiavimai.

Dėl fiskalinio konsolidavimo pastangų pastaraisiais metais fiskalinio koregavimo tempas turėtų sulėtėti. Euro zonos ir ES valstybės narės kaip visuma planuoja ir toliau mažinti savo deficitą. Tačiau, palyginti su 2014 m. pavasario stabilumo ir konvergencijos programomis,

deficitas mažinamas lėčiau, nei planuota. Tai rodo ekonominės veiklos sulėtėjimą, bet kartu ir mažesnes fiskalines pastangas[23], kurios visiškai stabdomos 2014 m. ir 2015 m. jų atnaujinti neplanuojama. Suvestiniu lygmeniu atrodo, kad pasiekta priimtina pusiausvyra tarp tvarumo reikalavimų ir ciklo sąlygų. Todėl naštą ekonominei veiklai kai kuriose valstybėse narėse ir atitinkamą šalutinį poveikį euro zonai (ir ES) reikėtų mažinti toliau. Tačiau tam tikrais atvejais labiausiai įsiskolinusioms valstybėms (pvz., Graikijai, Portugalijai, Italijai, Airijai, Kiprui ir Belgijai) arba valstybėms, kuriose skolos ir BVP santykis augo sparčiausiai (pvz., Ispanijai, Kroatijai ir Slovėnijai) ir toliau kyla didelių problemų. Šių šalių problemas dar labiau padidina didelės privačiojo sektoriaus skolos (*5 diagrama*) ir ekonominės bei demografinės perspektyvos[24].

Euro zonoje rizika finansiniam stabilumui sumažėjo. Išsamaus vertinimo perspektyvos paskatintų bankų nuosavo kapitalo koeficientai per 2013 m. ir 2014 m. pirmus tris ketvirčius dar pagerėjo. Centrinio banko priemonės ir palankios rinkos sąlygos padėjo sumažinti likvidumo trūkumą, ir bankų finansavimo išlaidos euro zonoje ir už jos ribų išliko nedidelės. Atnaujinus tarpvalstybinę prekybą obligacijomis iš finansinių sunkumų turinčių valstybių taip pat sumažėjo fragmentacija vyriausybės obligacijų rinkoje. Visų pirma daugelyje euro zonos periferijos šalių balansų susitraukimas dėl privačiojo sektoriaus įsiskolinimo mažinimo, neveiksnių paskolų skaičiaus augimo ir grįžimo prie rinkos finansavimo privertė bankus mažiau naudotis centrinio banko finansavimu. Bankai daugiausia dėmesio skyrė savo nuosavo kapitalo santykiui gerinti; atsižvelgiant į turto kokybės patikrinimo ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, apie kuriuos paskelbta 2014 m. spalio 26 d., didžiosios daugumos įstaigų balanso tvarkymas yra iš esmės užbaigtas. Sunkumų patiriančiose šalyse kredito srautai išlieka neigiami, o daugelyje kitų euro zonos šalių – palyginti maži, tačiau pastaraisiais ketvirčiais pastebėta pirmųjų pagerėjimo ženklų. Apskritai kiekvienos valstybės narės finansų sektoriaus bendri įsipareigojimai sumažėjo arba jų didėjimo tempas buvo mažesnis nei rezultatų suvestinės riba.

Vangūs kredito srautai rodo silpną kredito pasiūlą ir paklausą. Bankai patiria spaudimą mažinti finansinį įsiskolinimą, atsižvelgiant į nuvertėjusį turtą jų balansuose. Atidėjinių blogoms paskoloms sudarymo procesas dar tęsiamas ir pažanga šioje srityje nevienoda, tačiau, užbaigus įvairius nacionalinius patikrinimus pažeidžiamose šalyse ir ECB bei Europos bankininkystės institucijos turto kokybės patikrinimą ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, pastebimai pagerėjo tinkamas paskolų nuostolių pripažinimas ir atidėjinių sudarymas. Paskolų nurašymas, ankstyvas išpirkimas ir išankstiniai mokėjimai pradeda daryti poveikį privačiajai skolai keliose valstybėse narėse, kaip antai Latvijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Ispanijoje, tačiau daugelyje ES šalių toli nepažengė. Per visus 2013 m. neveiksnių paskolų ir toliau daugėjo keliose valstybėse narėse, įskaitant Ispaniją, Italiją, Portugaliją, Airiją, Graikiją, Kiprą ir Prancūziją (nors pradinis lygis ir buvo palyginti žemas), arba jų lygis stabilizavosi, bet buvo palyginti aukštas (kaip antai Vengrijoje). Nepaisant to, padidėjęs tikrumas dėl bankų balansų per 2013 m., visų pirma po precedento neturinčio jų patikrinimo atliekant išsamų vertinimą, daugelyje šalių padėjo pašalinti riziką finansiniam

[23] Informacijos apie fiskalinių pastangų vertinimo metodiką, remiantis pagal ciklą pakoreguotu biudžeto balansu, žr. Mourre, G., *et al.*, „Adjusting the Budget Balance for the Business Cycle: The EU Methodology“, *European Economy-Economic Papers*, 536.

[24] „Assessing Public Debt Sustainability in EU Member States: A Guide“, *European Economy-Occasional Papers*, 200, ir „Identifying Fiscal Sustainability Challenges in the Areas of Pension, Healthcare and Long-term Care“, *European Economy-Occasional Papers*, 201. Taip pat žr. I.3 langelį „The Impact of Unanticipated Disinflation on Debt“, *European Economic Forecast-Autumn 2014*, *op. cit.*: 49–50.

stabilumui. Tačiau pastarojo metu įvykiai Bulgarijoje ir Portugalijoje rodo, kad tam tikri bankai vis dar gali kelti finansinę riziką. Mažmeninės bankininkystės rinka ir toliau yra suskaidyta, o euro zonos bankai mažina veiklos apimtį Vidurio ir Pietryčių Europoje. Nors tose šalyse tam tikra su kreditų teikimu susijusi rizika išlieka, turto likvidavimas 2013 ir 2014 m. daugiausia buvo vykdomas tvarkingai[25]. Kreditavimo perspektyva prasta, nes kredito paklausa išlieka maža, atsižvelgiant į tai, kad investicijų ir vartojimo lygį mažina netikrumas, didelis įsiskolinimas ir prastos pajamų bei augimo perspektyvos.

2013 m. būsto rinkos visoje ES tapo dar nevienodesnės. Pagal infliaciją pakoreguotų būsto kainų metinis pokytis 2013 m. varijuoja nuo dviženklio sumažėjimo Kroatijoje ir Ispanijoje iki 6 procentų orientacinę vertę viršijančio padidėjimo Latvijoje ir Estijoje. Didesnis pasiskirstymas rodo faktą, kad daugelyje valstybių narių rinka jau pasiekė dugną, o kitose taip atsitiks tik artimiausiais metais. Būsto kainų korekcijos tempas buvo spartus pažeidžiamose šalyse, kaip antai Graikijoje, Kipre ir Slovėnijoje, kur būsto kainos jau nukrito gerokai žemiau aukščiausio taško. Airija, kur būsto kainos po didelės korekcijos per krizę vėl pradėjo augti, yra įsidėmėtina išimtis. Apie trečdalis ES būsto rinkų pasiekė dugną, o kitose matyti aiškesnis atsigavimas, nepaisant palyginti aukštų kainų (pvz., Švedijos ir Jungtinės Karalystės). Kitur (pvz., Danijoje ir Vokietijoje) atsigavimas po ankstesnių nuosmukių ir (arba) mažų kainų paskatino augimą. Investicijų į gyvenamąjį būstą lygis išlieka nedidelis, visų pirma valstybėse narėse, kuriose dar vyksta korekcijos. Tam tikrais atvejais tai rodo per dideles investicijas prieš kelerius metus (pvz., Ispanijoje), o kitais atvejais tais susiję su bendru ekonominiu neapibrėžtumu, sumažėjusia kredito pasiūla ir paklausa ir reguliavimo trukdžiais. Tęsiamos institucinių priemonių reformos, turinčios įtakos būsto rinkoms, kaip antai mokesčių sistemos pakeitimai siekiant pašalinti paskatas pirkti būstą, turėtų padėti šias rinkas stabilizuoti vidutiniu laikotarpiu[26].

[25] Daugiau informacijos apie galimą griežtų kredito teikimo sąlygų poveikį nepakankamoms investicijoms žr. „Firms' investment decisions in vulnerable Member States“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2013(4):29–35.

[26] „Institutional Features and Regulation of Housing and Mortgage Markets“, *Quarterly Report on the Euro Area*, 2014(3):27–33. Taip pat žr. „Tax Reforms in EU Member States 2014“, *European Economy*, 2014(6), kur visų pirma aptariamas įsiskolinimui palankus iškraipymas mokesčių sistemose ir nekilnojamojo turto apmokestinimas.

6 diagrama. **Būsto kainos (pakoreguotos pagal defliatorių)**
2008, 2011 ir 2013 m.
(indeksas 2000 = 100, jei nenurodyta kitaip.)

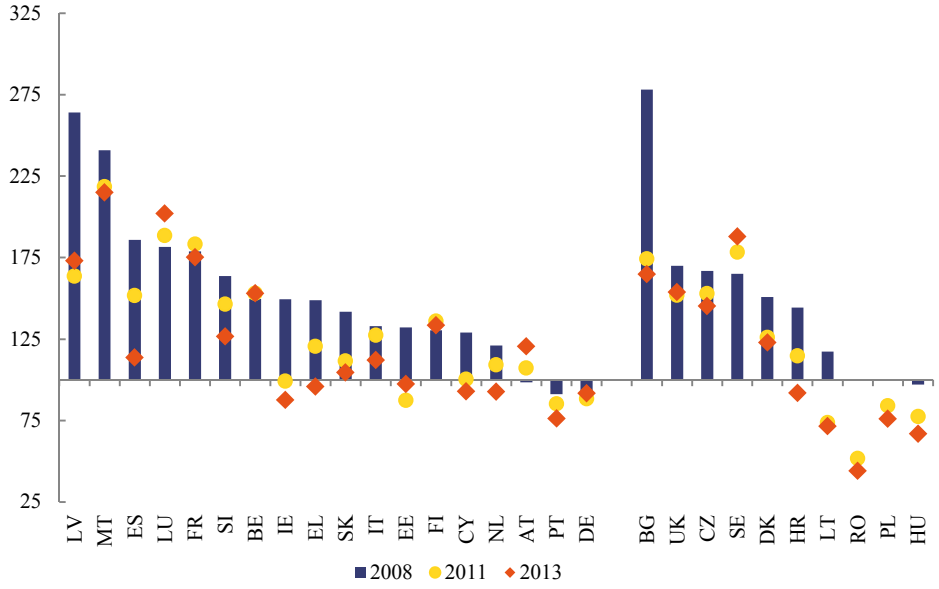

Pastaba. Dėl trūkstamų duomenų baziniai metai = 2001 m. (BG), 2002 m. (CY), 2002 m. (SI), 2005 m. (EE), 2006 m. (SK, LT), 2007 m. (HU), 2008 m. (RO, PL).
Šaltinis: Eurostatas.

7 diagrama. **Nedarbo lygis**
2008, 2013 ir 2015 m. (prognozė)

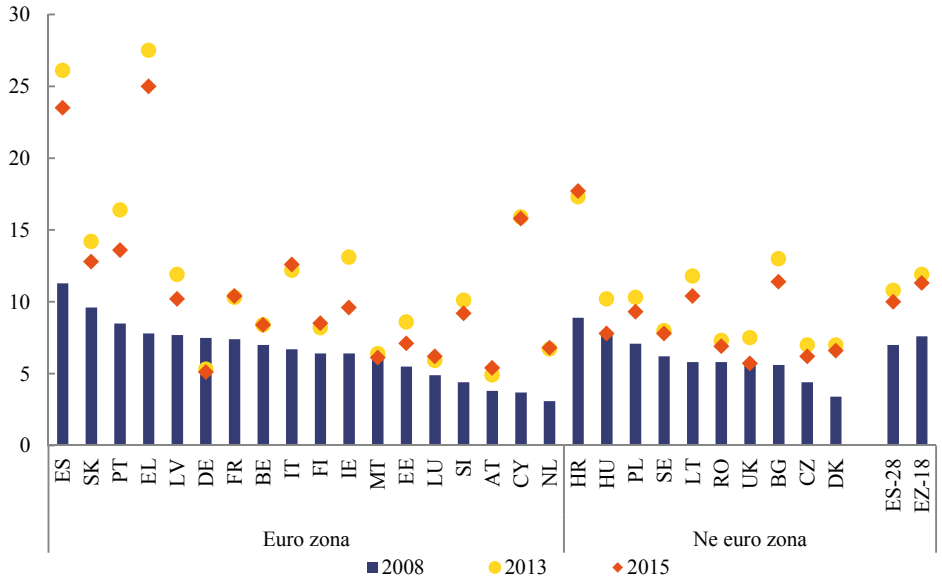

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

Langelis. **Padėtis darbo rinkoje ir socialinė padėtis išlieka labai sudėtinga.**

Užimtumo ir nedarbo pokyčiai.

Nuo 2013 m. vidurio nedarbo lygis pasiekė istorines aukštumas ir stabilizavosi tiek ES-28 (10,7 % 2014 m.), tiek EZ-18 (12,0 % 2014 m.), nors situacija visoje ES yra labai skirtinga (*7 diagrama*). Atsižvelgiant į dabar numatomą lėtesnį ir silpnesnį augimą, didelis nedarbas išliks ilgiau, o valstybėse narėse padėtis bus labai skirtinga. Dėl užsitęsusios krizės ilgalaikis nedarbas vis dar didėja.

Per paskutinius metus ilgalaikis nedarbas kaip procentinė viso nedarbo dalis ES-28 padidėjo nuo 45,3 % iki 48,7 % (ir nuo 47,5 % iki 51,5 % EZ-18). Tačiau tam tikrose šalyse užimtumas užsienio prekybai atvirame sektoriuje nebemažėja, bet vis dar mažėja užsienio prekybai uždarame sektoriuje (Ispanijoje, Portugalijoje); tai rodo struktūrinius pokyčius. Nedarbo sumažėjimas daugiausia susijęs su lėtesniu darbo vietų mažėjimu, nepaisant to, kad įsidarbinimo rodikliai vis dar labai maži (nors ir šiek tiek didėja). Tuo pat metu užimtumas ėmė po truputį augti, atsižvelgiant į neaiškią perspektyvą ir užsitęsusį aktyvumo lygio atsparumą, taip pat vangią dirbtų valandų dinamiką.

Nuo krizės pradžios žmonių, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičius padidėjo 8,7 mln., ir skirtumai valstybėse narėse vis dar didėja. Nuo 2011 m. realios vidutinės namų ūkių disponuojamosios pajamos mažėjo tiek ES-28, tiek EZ-18. Stabilizuojamasis socialinių išlaidų poveikis namų ūkių pajamoms po 2010 m. sumažėjo, o fiskalinio konsolidavimo distribucinis poveikis įvairiose šalyse buvo labai skirtingas.

Jaunimo nedarbas 2013 m. pirmą ketvirtį pasiekė aukščiausią tašką (23,6 %), o metų pabaigoje sumažėjo iki 23,1 % ir 2013 m. paveikė 5,6 milijonus jaunų žmonių. Beveik dviejų trečdalių valstybių narių jaunimo nedarbo lygis 2014 m. liepos mėn. buvo vis dar artimas istorinėms aukštumoms: labiausiai paveiktose šalyse (Graikijoje, Ispanijoje, Kroatijoje, Italijoje, Kipre ir Portugalijoje) jaunimo nedarbo lygis vis dar lieka netoli arba viršija 40 %. Tačiau yra tam tikrų atsargiai vertintinų teigiamų pokyčių, nes vidutinis lygis mažėja ir ES-28 (1,2 procentinio punkto sumažėjimas), ir EZ-18 (0,5 procentinio punkto). ES-28 ir EZ-18 nesimokančio ir nedirbančio jaunimo lygio vidurkiai sumažėjo tik labai nedaug, o skirtumai tarp valstybių narių išlieka dideli. Atsižvelgiant į tai reikia pasakyti, kad nesimokančio ir nedirbančio jaunimo dalis 2013 m. labai padidėjo beveik pusėje valstybių narių. Taigi dabartinė padėtis pagrindžia būtinybę visoms valstybėms narėms skubiai įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą.

Realios namų ūkių pajamos po 2011 m. išliko tokios pat arba labai sumažėjo šalyse, kurias labiausiai paveikė tolesnis ekonominių sąlygų blogėjimas. Namų ūkių pajamoms poveikį pirmiausia darė sumažėjusios rinkos pajamos ir ilgainiui susilpnėjęs socialinių pervedimų poveikis. Pajamų nelygybė (S80 / S20) didėja visoje ES ir kiekvienoje valstybėje narėje, visų pirma tose, kuriose nedarbo lygis padidėjo daugiausiai. Darbingo amžiaus gyventojų (18–64 metų amžiaus) skurdo rizika padidėjo daugelyje valstybių narių. Daugelyje paveiktų šalių skurdo riziką kelia ilgalaikis neigiamas arba beveik nulinis BVP augimas, didėjantis ilgalaikio nedarbo lygis ir ilgainiui silpnėjantis socialinių pervedimų poveikis.

Ilgai užsitęsęs neigiamas užimtumas ir socialiniai pokyčiai įvairiais būdais gali daryti neigiamą poveikį potencialiam BVP augimui ir sukelti makroekonominį disbalansą.

Darbo jėgos judumas.

2013 m. darbo jėgos judumas Europos Sąjungos viduje padidėjo, nors yra mažesnis už srautus, užregistruotus iki 2008 m. Srautai iš rytų į vakarus, iš naujųjų valstybių narių, kuriose BVP vienam gyventojui yra mažesnis, į senąsias, kuriose BVP vienam gyventojui didesnis, ir toliau sudarė didžiausią visų srautų dalį, nors srautai iš kitų krizės labai paveiktų periferinių šalių ir toliau sparčiai didėjo. Atsižvelgiant į pagerėjusią ekonominę situaciją, grynasis emigrantų srautas sumažėjo Estijoje, Latvijoje ir Airijoje, o Graikijoje, Ispanijoje ir daugiausia Kipre, kur poveikis buvo labiausiai matomas, padidėjo. Šio judėjimo poveikį potencialiam augimui reikės atidžiai stebėti. Šalyse, kurių ekonomika stabilesnė, kaip antai Vokietijoje, Austrijoje, Švedijoje ir Danijoje, toliau didėjo grynoji

imigracija iš kitų ES valstybių narių. Judžių ES piliečių užimtumo lygis vidutiniškai yra didesnis nei priimančiosios šalies gyventojų[27], o socialines išmokas jie vidutiniškai gauna ne dažniau nei priimančiosios šalies piliečiai[28]. Per aukštos judžių darbuotojų kvalifikacijos rodikliai tebėra dideli: daugelis aukštos kvalifikacijos darbuotojų dirba nekvalifikuotą arba vidutinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą[29].

Daugiau informacijos apie darbo rinkos ir socialines tendencijas bei susijusius iššūkius žr. Bendrosios užimtumo ataskaitos projektą ir išsamesnę *užimtumo ir socialinių rodiklių suvestinę*. *Bendrosios užimtumo ataskaitos rezultatų suvestinės* vertinimas papildytas informacija iš Užimtumo rodiklių apžvalgos ir Veiksmų socialinės apsaugos srityje rezultatų apžvalgos ir informacija, gauta įvertinus politikos priemones, kurių ėmėsi valstybės narės. *Bendrosios užimtumo ataskaitos rezultatų suvestinėje* pavyko išryškinti pagrindines užimtumo ir socialines problemas, atsižvelgiant į Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą, ir suteikti medžiagos institucinio lygmens diskusijoms.

[27] Žr., pvz., Arpaia, A., A. Kiss, ir B. Palvolgyi (2014), „Labour Mobility and Labour Market Adjustment in the EU“, *European Economy-Economic Papers,* dar neišleista.

[28] Žr. Juravle, C. *et al.* (2013): „A Fact-Finding Analysis on the Impact on the Member States' Social Security Systems of the Entitlements of Non-Active Intra-EU Migrants to Special Non-Contributory Cash Benefits and Healthcare Granted on the Basis of Residence“, ICF GHK ataskaita Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generaliniam direktoratui.

[29] Remiantis Eurostato darbo jėgos statistika, 2013 m. per aukštą kvalifikaciją turėjo 20 procentų toje pačioje šalyje gimusių žmonių, 21 procentas kitoje ES šalyje gimusių žmonių ir 36 procentai ES nepriklausančiose šalyse gimusių žmonių.

3. DISBALANSAS IR RIZIKA. KONKREČIOMS ŠALIMS SKIRTOS PASTABOS

Šiame skirsnyje pateikiamas rezultatų suvestinės ir kiekvienos valstybės narės papildomų kintamųjų glaustas ekonominis vertinimas. Aptariant visoms šalims bendras problemas, kartu nustatomos valstybės narės, kurių nuodugnias apžvalgas reikėtų parengti. Kaip paaiškinta pirmiau, atsižvelgdama būtent į nuodugnias apžvalgas Komisija spręs, ar yra susidaręs disbalansas arba perviršinis disbalansas.

MDP netaikoma valstybėms narėms, kurios gauna finansinę paramą savo makroekonominio koregavimo programoms[30] įgyvendinti, t. y. šiuo metu Graikijai, Kiprui ir Rumunijai. Tačiau toliau pateiktos pastabos yra taip pat susijusios su Graikija ir Rumunija. Graikijos padėtis pagal MDP, įskaitant nuodugnios apžvalgos parengimą, bus svarstoma baigus teikti dabartinę finansinę paramą. Pagal MDP Rumunijos padėtį reikia iš naujo įvertinti, nes jos prevencinio susitarimo peržiūra vėlavo kelis mėnesius.

Žr. statistikos priedą, kuriame pateikti išsamūs statistiniai duomenys, kuriais remiantis parengtas šis ekonominis vertinimas ir visa ataskaita.[31]

A1 diagrama. ***Eksporto rinkos dalys***

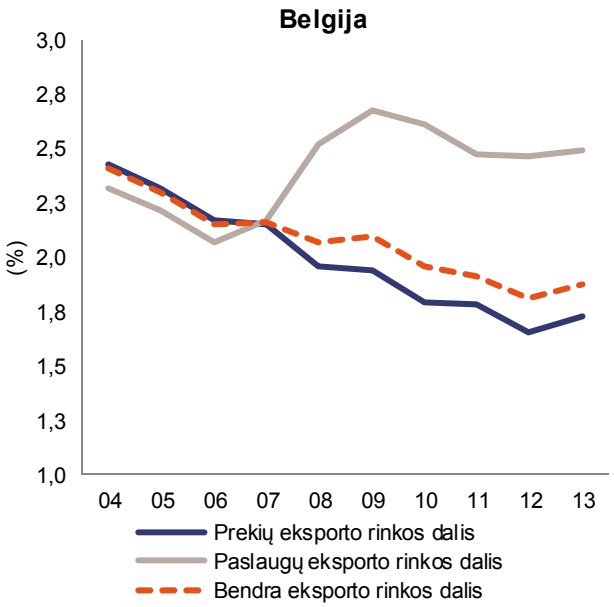

Šaltinis: Eurostatas

Pastaba: 2004–2007 m. duomenys atitinka BPM5 standartą. Išsamesnė informacija pateikta statistikos

Belgija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Belgijoje susidarė makroekonominis disbalansas, kurį reikia stebėti ir dėl kurio reikia imtis politikos veiksmų, visų pirma susijusių su prekių konkurencingumu užsienyje. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent eksporto rinkos

[30] Šis požiūris, kuriuo vengiama dubliuoti procedūras ir ataskaitų teikimo prievoles, buvo nustatytas Reglamente (ES) Nr. 472/2013 (OL L 140, 2013 5 27, p. 1). Jis taip pat atitinka Komisijos pasiūlymą dėl finansinės paramos teikimo valstybėms narėms, kurių valiuta nėra euro, priemonės (COM(2012) 336, 2012 6 22). Išsamias diskusijas dėl ekonominės situacijos ir pažangos naikinant disbalansą ir makroekoniminę riziką tose valstybėse narėse galima rasti naujausiose atitikties ataskaitose: *European EconomyOccasional Papers*, 192 (Graikija), 197 (Kipras) ir 156 (Rumunija).

[31] Į rezultatų suvestinę integruotas perėjimas nuo ESS 95 prie ESS 2010 ir nuo 5-ojo prie 6-ojo Mokėjimų balanso vadovo, taip pat tarptautinių investicijų balansas. Kaip išsamiau paaiškinta statistikos priede, tais atvejais, kai galutinę datą (2014 m. lapkričio 1 d.) nebuvo gauti duomenys pagal naujus statistikos standartus, buvo panaudoti duomenys pagal senus standartus. Dėl to atsiradęs duomenų trūkumas buvo tinkamai pažymėtos. Duomenų pokyčiai dėl perėjimo prie naujos statistikos sistemos daugumos valstybių narių daugeliui kintamųjų reikšmingos įtakos makroekonominiu požiūriu nepadarė; tik keliais atvejais dėl perėjimo prie naujos statistikos sistemos neviršiję orientacinių ribų kintamieji ėmė jas viršyti ir atvirkščiai. Perėjimas nuo ESS 95 prie ESS 2010 ir nuo 5-ojo prie 6-ojo Mokėjimų balanso vadovo lėmė duomenų kokybės pagerėjimą, todėl padarė teigiamą įtaką ekonominei analizei, nepaisant laikinų duomenų trūkumų.

dalys (nepaisant geresnės padėties nei pernai metais), privačiojo ir valstybės sektoriaus skola, viršija orientacines ribas.

Trejų metų einamosios sąskaitos rodiklis rodo palyginti nedidelį deficitą 2013 m., kuris, planuojama, šiek tiek mažės. Grynoji tarptautinių investicijų pozicija ir toliau yra labai teigiama. 2013 m. pirmą kartą nuo 2009 m. Belgijos eksporto užimama rinkos dalis lėmė smarkų eksporto rinkos dalies rodiklio pagerėjimą (penkerių metų vidurkis), tačiau vis dar fiksuojami ribas viršijantys nuostoliai. Kalbant apie sąnaudų konkurencingumą, trejų metų vidutinių vienetui tenkančių darbo sąnaudų rodiklis padidėjo, bet dėl vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimo 2011–2012 m. ribos neviršijo. Tačiau nuo 2013 m. augimas sulėtėjo ir, prognozuojama, vidutiniu laikotarpiu toliau lėtės. Palyginti su 2012 m., privačiojo sektoriaus skola šiek tiek padidėjo ir toliau viršija ribinę vertę; labiausiai šį pokytį lėmė aukštas įmonių skolos lygis. 100 % BVP viršijanti valstybės skola išlieka iš esmės stabili. Finansų sektoriaus įsipareigojimai 2013 m. sumažėjo, o finansų sektoriaus įsiskolinimas sumažėjo iki žemiausio lygio per penkerius metus. Pagal infliaciją pakoreguotos būsto kainos 2013 m. buvo stabilios ir atitiko pastarųjų metų stabilių kainų tendenciją. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, toliau nagrinėti, ar disbalansas išliko, ar yra panaikintas.*

Bulgarija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Bulgarijoje susidarė makroekonominis disbalansas, kurį reikia stebėti ir dėl kurio reikia imtis politikos veiksmų, visų pirma susijusių su užsitęsusiu darbo rinkos prisitaikymu, o išorės pozicijos koregavimas ir įmonių finansinio įsiskolinimo mažinimas vykdomi sėkmingai. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje tam tikri rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, vienetui tenkančios darbo sąnaudos, privačiojo sektoriaus skola ir nedarbo lygis, viršija orientacines ribas.

A2 diagrama. ***Darbo rinka ir socialiniai rodikliai***

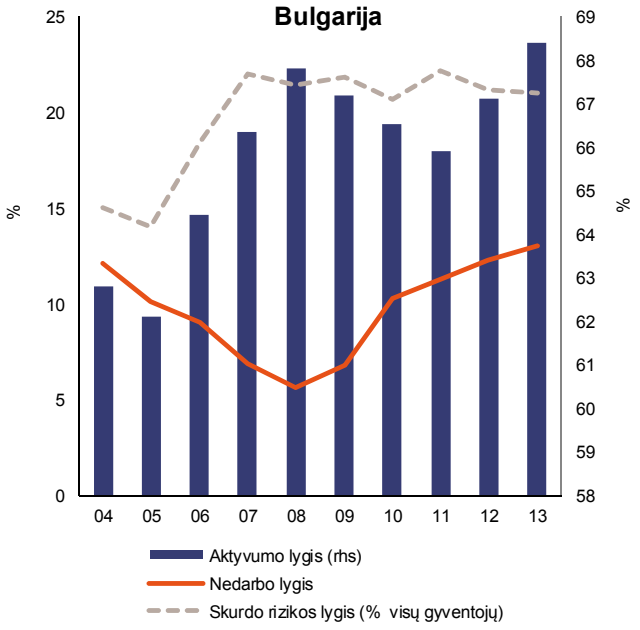

Šaltinis: Eurostatas

Grynoji tarptautinių investicijų pozicija ir toliau yra labai neigiama, nepaisant 2013 m. užfiksuoto tolesnio gerėjimo dėl einamosios sąskaitos pertekliaus. Nepaisant augančių vienetui tenkančių darbo sąnaudų, dėl teigimų eksporto rezultatų padidėjo užimamos rinkos dalys. Privačiojo sektoriaus skola, sutelkta įmonių sektoriuje, išlieka arti rezultatų suvestinės ribos, tačiau ją šiek tiek viršija. Per pirmąjį 2014 m. pusmetį Bulgarijos nedarbo lygis pirmą kartą nuo 2009 m. sumažėjo, tačiau vis tiek išlieka didelis, t. y. daugiau nei 12 % 2013 m. Be to, jaunimo nedarbas toliau auga, o ilgalaikis nedarbas išlieka didelis. Kartu su toliau mažėjančiu užimtumu tai gilina šaliai jau kurį laiką būdingas dideles socialines problemas, apie kurias byloja labai didelis skurdo lygis ir socialinės atskirties lygis. 2014 m. birželio mėn. Bulgarijos bankų sektorius patyrė stiprų sukrėtimą, kai dėl kilusių gandų apie prastą bankų padėtį buvo masiškai atsiimami indėliai iš kai kurių vietos kapitalo bankų. Todėl

vienam bankui buvo paskirtas specialus administravimas, o kitam – likvidumą užtikrinanti valstybės parama. Gali būti, kad finansų sektoriaus problemos padarys didelę įtaką makroekonominiam stabilumui, nes dėl jų lėtėja ekonomikos augimas, užsitęsia defliacija ir gilėja fiskalinės problemos. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, toliau nagrinėti, ar disbalansas išliko, ar yra panaikintas.*

Čekija. Ankstesniuose MDP raunduose disbalanso Čekijoje nebuvo nustatyta. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje du rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija ir (pirmą kartą) eksporto rinkos dalies praradimas, viršija orientacines ribas.

A3 diagrama. ***NIIP ir einamosios sąskaitos balansas***

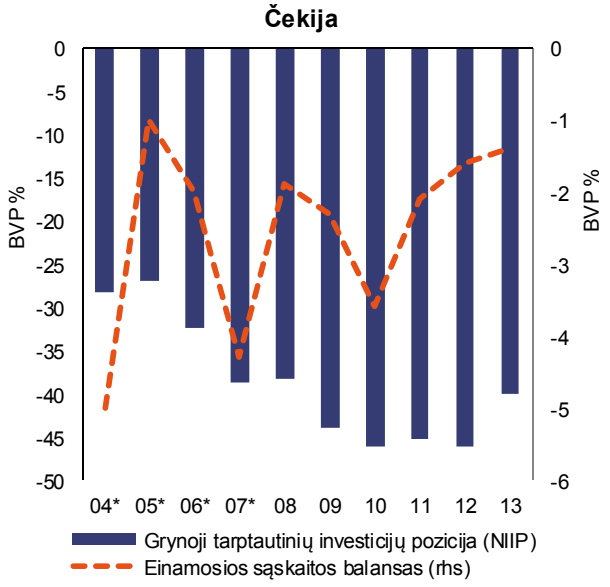

Šaltinis: Eurostatas
*Pastaba: *nurodo BMP 5 ir ESS 95 - 2008 m. duomenų nėra. Išsamesnė informacija pateikta statistikos priede.*

Einamosios sąskaitos deficitas pastaraisiais metais sumažėjo ir, tikimasi, toliau mažės. Grynoji tarptautinių investicijų pozicija toliau gerokai viršija ribą, tačiau iš esmės yra stabili. Su išorės pozicija susijusi rizika išlieka nedidelė, nes didelę dalį užsienio įsipareigojimų sudaro tiesioginės užsienio investicijos, todėl grynoji išorės skola yra labai nedidelė. Tačiau, kad būtų užtikrintas išorės tvarumas, kuriuo grindžiama būtinybė palaikyti konkurencingumą, su šia pozicija susijusiems pirminių pajamų srautams reikalingas tvarus prekybos perviršis. Eksporto rinkos dalies praradimo rodiklis ėmė viršyti ribą, nors, palyginti su 2012 m., 2013 m. rinkos praradimas sulėtėjo ir, planuojama, per artimiausius metus bus suvaldytas. Kartu konkurencingumo rodiklių, t. y. realiojo efektyviojo valiutos kurso ir vienetui tenkančių darbo sąnaudų rodiklių, pokyčiai buvo teigiami. Privačiojo sektoriaus skolos lygis pakilo, tačiau išlieka palyginti nedidelis ir iki ribos jam toli. Tačiau kredito augimas yra silpnas. Nepaisant to, kad pastaraisiais metais valstybės skola smarkiai išaugo, ji ir toliau yra stabili ir ribos nesiekia. Bankų sektorius, kuriame dominuoja užsienio kapitalo bankai, toliau yra stabilus, nors bendri finansų sektoriaus įsipareigojimai 2013 m. gana smarkiai išaugo. Per krizę nedarbo lygis nekito, o neseniai ėmė kristi. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

Danija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad makroekonominiai sunkumai Danijoje nesukėlė didelės makroekonominės rizikos, dėl kurios susidarytų disbalansas pagal MDP. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje keli rodikliai, būtent einamosios sąskaitos perteklius, eksporto rinkos dalių praradimas ir privačiojo sektoriaus skola, viršija orientacines ribas.

Einamosios sąskaitos perteklius kelerius metus auga ir viršijo rezultatų suvestinės ribą. Iš dalies tai rodo silpną vidaus paklausos augimą Danijoje, palyginti su pagrindiniais šalies prekybos partneriais. Einamosios sąskaitos perteklius, planuojama, sumažės, kai ekonomikos

atsigavimas įgaus didesnį pagreitį. 2013 m. eksporto rinkos dalis padidėjo ir sušvelnino ankstesnių metų mažėjimą. Sąnaudų konkurencingumo rodikliai tolesnių nuostolių nerodo. Nors privačiojo sektoriaus skola nuo 2009 m. mažėja, ji vis dar yra didelė ir viršija rezultatų suvestinės ribą. Didelė namų ūkių skola yra specifinis Danijos ekonomikos bruožas, susijęs su šalies hipotekos paskolų sistema. Todėl namų ūkių skola atitinka didelį turto, kaip antai nekilnojamojo turto ir labai didelių pensijų santaupų, lygį. Be to, namų ūkiai be reikšmingo įsiskolinimo padidėjimo atsilaikė prieš būsto kainų koregavimą, vykusį iki 2012 m. Taigi realiajai ekonomikai ir finansiniam stabilumui kylanti rizika yra suvaldyta. Be to, finansų sektorių sustiprino reguliavimo ir priežiūros priemonės. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

A4 diagrama. ***Namų ūkių skola ir būsto kainų indeksas***

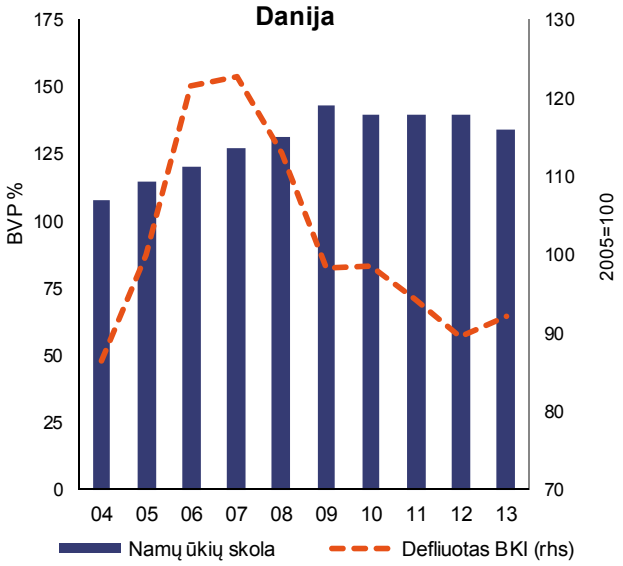

Šaltinis: Eurostatas

Vokietija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Vokietijoje susidarė makroekonominis disbalansas, kurį reikia stebėti ir dėl kurio reikia imtis politikos veiksmų. Šis disbalansas susijęs su dideliu ilgalaikiu einamosios sąskaitos pertekliumi, kurį lemia maža vidaus paklausa, įskaitant investicijas, ir stiprus konkurencingumas. Poreikis spręsti silpnos paklausos ir mažų investicijų problemą, trukdančią Vokietijos ekonomikai augti, yra ypatingai svarbus dėl Vokietijos ekonomikos svarbos ir galimo šalutinio poveikio ES ir euro zonai. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje keli rodikliai, būtent einamosios sąskaitos perteklius, eksporto rinkos dalių praradimas ir valstybės sektoriaus skola, toliau viršija orientacines ribas.

A5 diagrama. ***Prekyba. Euro zona vs. visas pasauli***

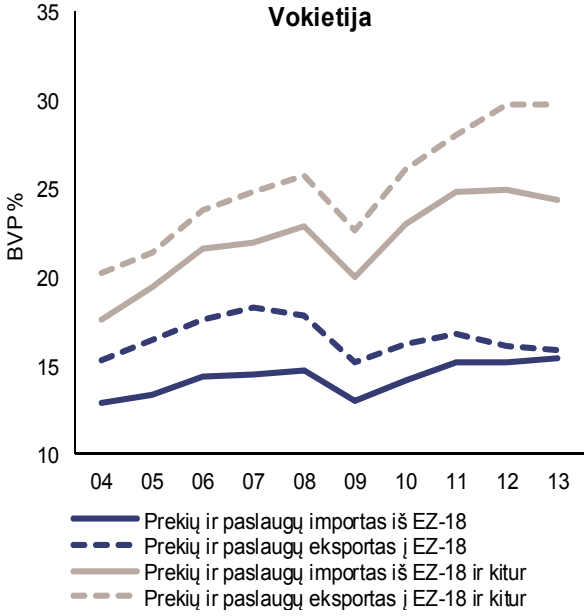

Šaltinis: Eurostatas

Trejų metų vidutinis Vokietijos einamosios sąskaitos pertekliaus rodiklis toliau didėjo, o metinis perteklius, sudarantis didžiąją dalį euro zonos einamosios sąskaitos pertekliaus, manoma, ateinančiais metais išliks didelis. Palyginti su euro zonos balansu, Vokietijos balansas sumažėjo ir šį mažėjimą labiausiai lėmė sumažėjęs eksportas, o palyginti su likusio pasaulio balansu, Vokietijos balansas padidėjo. Teigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija toliau stiprėja. Pastarųjų penkerių metų eksporto rinkos dalies

praradimo rodiklis viršija ribą, nors 2013 m. užimama rinkos dalis truputį didėjo. Nuostoliai yra daug mažesni nei daugumoje euro zonos valstybių ir iš esmės atitinka kitų išsivysčiusios ekonomikos šalių rodiklius. Sąnaudų konkurencingumo rodikliai rodo tam tikrą prastėjimą paskutiniu metu, nors per ankstesnį dešimtmetį įgytas didelis pranašumas išlieka. SVKI grindžiamas realiojo efektyviojo valiutos kurso rodiklis 2013 m. padidėjo labiau nei euro zonos vidurkis ir iš dalies atsvėrė rodiklio prastėjimą ankstesniais metais. 2013 m. toliau didėjo vienetui tenkančios darbo sąnaudos, rodančios palyginti didelį darbo užmokesčio didėjimą. 2012 ir 2013 m. ekonomikos augimui neigiamą įtaką darė investicijos. Per antrąjį šių metų ketvirtį privačios investicijos sumažėjo ir sustabdė ekonomikos atsigavimą, prasidėjusį 2013 m. Nepaisant pastarojo meto politikos iniciatyvų, valstybės investicijų trūkumas išlieka. Privačiojo sektoriaus finansinis įsiskolinimas toliau mažėjo, o kredito augimas vis dar silpnas, – ši tendencija rodo, kad kredito paklausa yra maža, o finansavimas dažniausiai vykdomas nuosavomis lėšomis. Būsto kainų raidą ir būsto rinkos pokyčius tam tikruose segmentuose ir regionuose gali prireikti atidžiai stebėti. Valstybės skolos santykis 2013 m. mažėjo ir, prognozuojama, toliau mažės. Darbo rinka ir toliau yra tvirta, o nedarbas mažėja. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, toliau nagrinėti, ar disbalansas išliko, ar yra panaikintas.*

Estija. Ankstesniuose MDP raunduose disbalanso Estijoje nebuvo nustatyta. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje keli rodikliai, būtent neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija, nominalios vienetui tenkančios darbo sąnaudos, pagal infliaciją pakoreguotos būsto kainos ir nedarbas, viršija orientacines ribas.

Nors neigiamos grynosios tarptautinių investicijų pozicijos rodiklis mažėja, jis toliau viršija ribą. Kadangi pusę išorės įsipareigojimų sudaro TUI, rizika išorės finansavimui išlieka nedidelė. Estijos einamojoje sąskaitoje dabar yra susidaręs deficitas, kuris didės. Nominaliųjų vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas liudija vidaus paklausos skatinamą ekonomikos augimą ir ribotą darbo jėgos pasiūlą. Privačiojo sektoriaus skola Estijoje nesiekia ribos, tačiau, palyginti su kitomis šalimis, yra nemaža. Vis dėlto privatusis sektorius, remdamasis palyginti tvirtu nominaliojo BVP augimu, mažina finansinį įsiskolinimą. Palyginti sparčiai kylančios būsto kainos rodo kokybės poveikį ir būsto pasiūlą, kuri ką tik pradėjo prisitaikyti prie atsigaunančios paklausos. Valdžios sektoriaus skola yra pati mažiausia ES. Nedarbas mažėja, tad galima tikėtis, kad kitais metais jo lygis nesieks ribos. Tačiau ilgalaikio žemos kvalifikacijos darbuotojų nedarbo rodiklis ir kiti su

A6 diagrama. ***Realusis efektyvusis valiutos kursas ir vienetui tenkančios darbo sąnaudos***

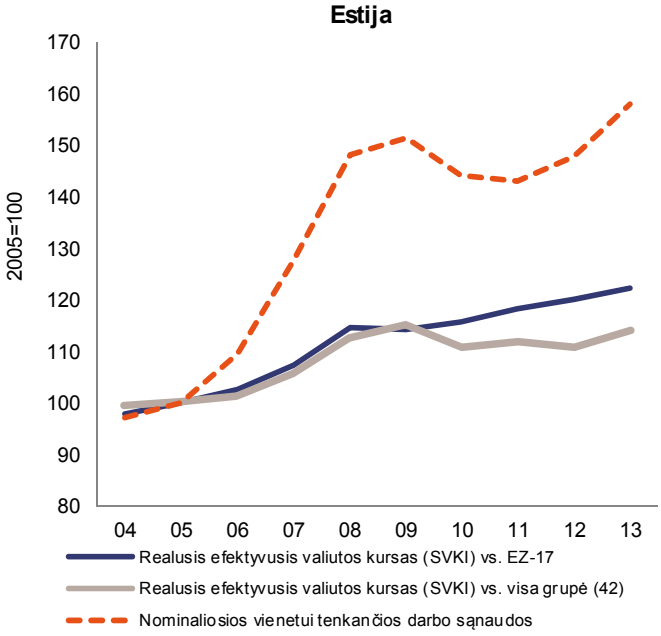

Šaltinis: Eurostatas, Komisijos tarnybos

skurdu bei socialine atskirtimi susiję rodikliai išlieka palyginti aukšti. Estijai kylanti geopolitinė rizika, ypač Rusijos ir Ukrainos konfliktas, prastina šalies augimo potencialą ir turi būti atidžiai stebima. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

Airija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Airijoje susidarė makroekonominis disbalansas, kurį reikia specialiai stebėti ir dėl kurio reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų, visų pirma susijusių su finansų sektoriaus raida, privačiojo ir viešojo sektorių įsiskolinimu, dideliais bendraisiais ir grynaisiais išorės įsipareigojimais ir darbo rinka. Kaip paskelbta 2014 m. kovo mėn., taip pat atsižvelgdama į euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją, Komisija vykdo specialią Airijos politikos įgyvendinimo stebėseną[32]. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, privačiojo ir viešojo sektorių skola ir nedarbo lygis, viršija orientacines ribas.

A7 diagrama. ***Skola***

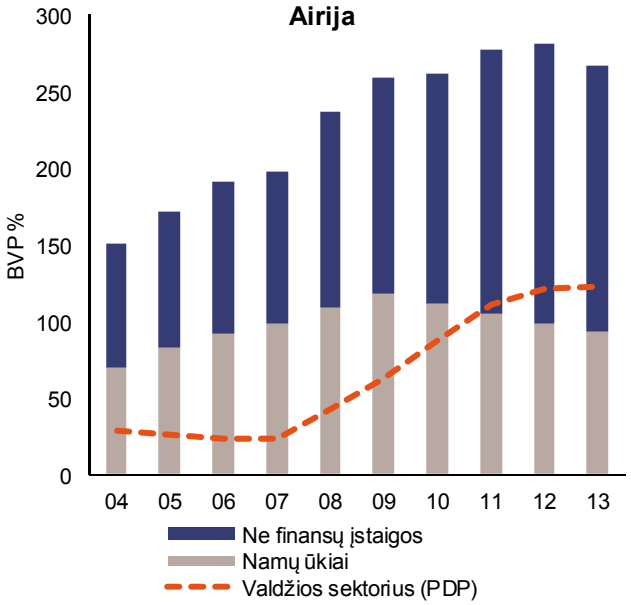

Šaltinis: Eurostatas

2013 m. grynoji tarptautinių investicijų pozicija išliko smarkiai neigiama, tačiau nuo 2011 m. padėtis ėmė gerėti dėl mažėjančio privačiojo sektoriaus finansinio įsiskolinimo ir susidariusio labai didelio einamosios sąskaitos pertekliaus. Eksporto rinkos dalies praradimo rodiklis dabar nesiekia ribos, o 2013 m. rinkos dalis šiek tiek didėjo, nes toliau smarkiai augo paslaugų eksportas. Pastaraisiais metais užtikrintai atkūrus konkurencingumą, sąnaudų konkurencingumas dabar yra iš esmės stabilus. Privačiojo sektoriaus skola sumažėjo, bet išlieka labai didelė, – tai rodo būtinybę energingai toliau mažinti finansinį įsiskolinimą, ypač namų ūkių. Įmonių sektoriaus skolą didina daugiausia pasaulinėje rinkoje veikiančios Airijoje įsikūrusios didelės tarptautinės bendrovės, kurioms būdingos didelės užsienio kapitalo investicijos. Didelė viešojo sektoriaus skolos našta, palyginti su BVP, 2013 m. dar padidėjo, tačiau nuo 2014 m., prognozuojama, ims mažėti. Būsto rinka pasiekė dugną ir nustojo smukti – dabar kainos vėl kyla, ypač Dubline. Nedarbo lygis toliau viršija orientacinę ribą, o daugiau nei pusė bedarbių 2014 m. viduryje neturėjo darbo bent dvylika mėnesių. Vis dėlto nuo 2013 m. pradžios dėl tvaraus darbo vietų kūrimo bedarbių mažėjo, nors nedarbas (bendras, ilgalaikis ir jaunimo) išlieka labai didelis. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, dėl kurio reikia imtis ryžtingų veiksmų, toliau nagrinėti riziką, susijusią su disbalanso nuolatiniu buvimu arba panaikinimu.*

[32] Žr. COM(2014) 150, 2014 3 5, ir euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją (2014/C 247/27, OL 247, 2014 7 29, p. 141). Ši speciali Airijos stebėsena grindžiama programų priežiūra po jų įgyvendinimo. Paskutinė Airijos programų priežiūros po jų įgyvendinimo ataskaita skelbiama *European Economy-Occasional Papers*, p. 195.

Graikija. Nuo 2010 m. gegužės mėn. Graikija naudojasi finansine parama, skirta makroekonominiam koregavimui. Disbalanso priežiūra ir taisomųjų priemonių stebėsena vykdoma įgyvendinant šią programą, o ne MDP. Pagal šią programą Graikija padarė didelę pažangą naikindama disbalansą ir mažindama makroekonominę riziką. Vis dėlto atnaujintoje rezultatų suvestinėje keli rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, eksporto rinkos dalies praradimas, privačiojo ir viešojo sektorių skola ir nedarbas, viršija orientacines ribas.

2013 m. Graikijos einamosios sąskaitos balansą toliau iš esmės koregavo importo sumažėjimas, kai kurių importuojamų prekių pakeitimas kitomis ir didesnės įplaukos iš turizmo. Kito nei turizmas eksporto rezultatai išlieka prasti. Per pastaruosius penkerius metus sukauptas eksporto rinkos dalies praradimas gerokai viršija ribą. Tačiau Graikijos sąnaudų konkurencingumas atsigauna, kaip matyti iš smarkaus vienetui tenkančių darbo sąnaudų sumažėjimo, kurį palaiko plataus masto pagal programą vykdomos struktūrinės reformos. SVKI grindžiamas realiojo efektyviojo valiutos kurso rodiklis smarkiai sumažėjo. Ir taip labai didelis neigiamas grynosios tarptautinių investicijų pozicijos ir BVP santykis toliau didėjo ir rodo užsitęsusio nuosmukio poveikį nominaliajam BVP bei einamosios sąskaitos deficito vėluojantį poveikį. 2013 m. krito būsto kainos; ši tendencija liudija didelį nuosmukį ir vykstantį nekilnojamojo turto sektoriaus prisitaikymą. Privačiojo sektoriaus skola išliko didelė ir šiek tiek viršija ribą, o finansinio įsiskolinimo mažinimo priemonėmis nepavyko smarkiai sumažinti privačiojo sektoriaus skolos santykio, nepaisant labai neigiamo kredito srauto. Valdžios sektoriaus skola taip pat išliko labai didelė, nors, prognozuojama, 2014 m. pasiekusi aukščiausią tašką ji ims laipsniškai mažėti. Nedarbo lygis labai aukštas, tačiau 2014 m., manoma, pradės kristi. Ekonominiai pokyčiai padarė didelį poveikį kitiems socialiniams rodikliams, kaip antai jaunimo nedarbo, ilgalaikio nedarbo ir skurdo rodikliams. *Finansinė parama ir koregavimo programos padėjo Graikijai sumažinti perviršinį makroekonominį disbalansą ir suvaldyti susijusią riziką. Graikijos padėtis pagal MDP bus įvertinta pasibaigus dabartinei finansinės paramos programai ir priklausys nuo vėliau suderintų priemonių, taikomų programai pasibaigus.*

A8 diagrama. ***NIIP ir einamosios sąskaitos balansas***

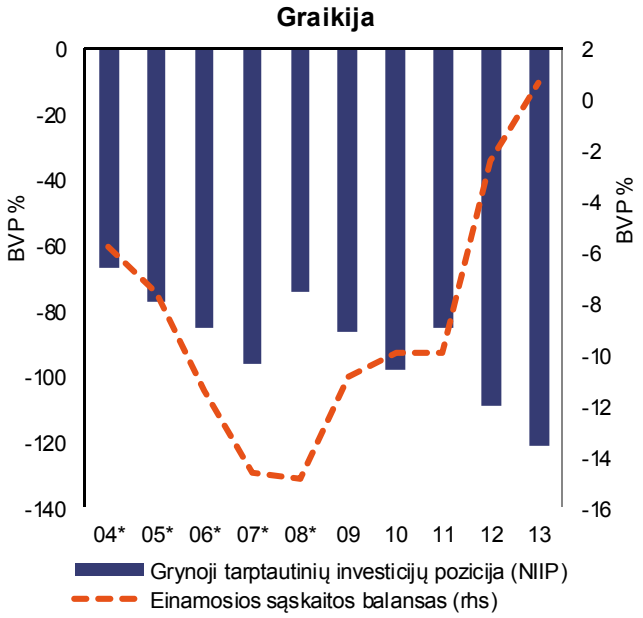

Šaltinis: Eurostatas

*Pastaba: *nurodo BMP 5 ir ESS 95 - 2008 m. (NIIP) ir 2009 m (einamosios sąskaitos) duomenų nėra. Išsamesnė informacija pateikta statistikos priede.*

Ispanija 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Ispanijoje susidarė makroekonominis disbalansas, kurį reikia specialiai stebėti ir dėl kurio reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų, visų pirma susijusių su didele vidaus ir išorės skola. Kaip paskelbta 2014

m. kovo mėn., taip pat atsižvelgdama į euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją, Komisija vykdo specialią Ispanijos politikos įgyvendinimo stebėseną[33]. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje keli rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, eksporto rinkos dalis, privačiojo sektoriaus skola, valdžios sektoriaus bendroji skola ir nedarbo lygis, viršija orientacines ribas.

Po to, kai 2013 m. Ispanijoje susidarė einamosios sąskaitos perteklius, kuriam didžiausią įtaką padarė sumažėjusi vidaus paklausa, einamosios sąskaitos rodiklis dabar yra gerokai žemiau ribos. Dėl atsigaunančios vidaus paklausos ir ypač dėl labai neigiamos grynosios tarptautinių investicijų pozicijos atkurto išorės balanso tvarumas yra labai svarbus. Tačiau padidėjimą 2013 m. labiausiai lėmė vertinimo poveikis, liudijantis didėjantį investuotojų pasitikėjimą Ispanijos ekonomika. Nors sukauptas eksporto rinkos dalių praradimas ribą vis dar viršija, dėl 2013 m. padidėjusios rinkos dalies jis smarkiai sumažėjo ir atotrūkis nuo kitų išsivysčiusios ekonomikos šalių dingo. Eksporto rezultatų pagerėjimą iš dalies lėmė atkurtas sąnaudų konkurencingumas, kurį liudija vienetui tenkančių darbo sąnaudų duomenys. Privačiojo sektoriaus skola išlieka labai didelė, nors iš esmės dėl neigiamo kredito srauto finansinis įsiskolinimas 2013 m. buvo toliau mažinamas. Vis dėlto taip pat užfiksuotas skolinimo MVĮ sąlygų išankstinis pagerėjimas. Bankų restruktūrizavimas įsibėgėjo ir prisidėjo prie laipsniško kredito pasiūlos sąlygų atkūrimo. Valdžios sektoriaus skola smarkiai išaugo – iš dalies tai rodo finansų sektoriaus balanso tvarkymo procesą, bet kartu dar vis didelį valdžios sektoriaus deficitą. Būsto kainos ir gyvenamųjų namų statyba, kaip BVP dalis, 2013 m. tolia mažėjo, tačiau iš naujausių duomenų galima spręsti, kad būsto rinka stabilizuojasi. 2013 m. toliau didėjo ir taip labai didelis nedarbas, tačiau pradėjus augti BVP ir neseniai vykdytoms darbo rinkos reformoms ėmus duoti rezultatų, nedarbas dabar mažėja. Labai didelis jaunimo ir ilgalaikis nedarbas kenkia ateities augimo perspektyvoms ir didina socialinę nelygybę. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, dėl kurio reikia imtis ryžtingų veiksmų, toliau nagrinėti riziką, susijusią su disbalanso nuolatiniu buvimu arba panaikinimu.*

A9 diagrama. ***NIIP ir einamosios sąskaitos balansas***

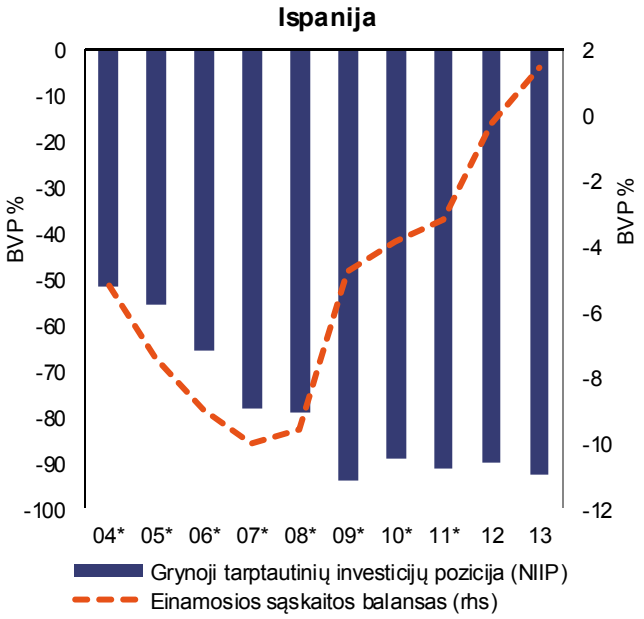

Šaltinis: Eurostatas

*Pastaba: *nurodo BMP 5 ir ESS 95 - 2010 m. (einamosios sąskaitos) ir 2012 m (NIIP) duomenų nėra. Išsamesnė informacija pateikta statistikos priede.*

[33] Žr. COM(2014) 150, 2014 3 5, ir euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją (2014/C 247/27, OL 247, 2014 7 29, p. 141). Ši speciali Ispanijos stebėsena grindžiama programų priežiūra po jų įgyvendinimo. Paskutinė Ispanijos programų priežiūros po jų įgyvendinimo ataskaita skelbiama *European Economy-Occasional Papers*, p. 193.

Prancūzija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Prancūzijoje susidarė makroekonominis disbalansas, kurį reikia specialiai stebėti[34] ir dėl kurio reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų. Disbalansas susijęs su prekybos balanso ir konkurencingumo prastėjimu, taip pat viešojo sektoriaus įsiskolinimo poveikiu. Kaip paskelbta 2014 m. kovo mėn., taip pat atsižvelgdama į euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją, Komisija vykdo specialią Prancūzijos politikos įgyvendinimo stebėseną. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje keletas rodiklių, būtent eksporto rinkos dalių praradimas ir privačiojo bei valdžios sektoriaus skola, toliau viršija orientacines ribas.

Nei prekybos balansas, nei konkurencingumo tendencijos nerodo jokių prastėjimo ženklų. Einamajai sąskaitai būdinga nuolatinė ribų neviršijanti deficito pozicija, o grynoji tarptautinių investicijų pozicija yra šiek tiek neigiama. Eksporto rezultatai išlieka prasti – sukauptas eksporto rinkos dalies praradimas yra didelis, nors 2013 m. rinkos dalis šiek tiek augo. Vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas yra palyginti kuklus, tačiau sąnaudų konkurencingumas negerėja. Privačių įmonių pelningumas išlieka mažas, todėl riboja finansinio įsiskolinimo mažinimo perspektyvas ir investicijų mastą. Privačiojo sektoriaus skola viršija ribą ir yra glaudžiai susijusi su dideliu ir didėjančiu valdžios sektoriaus skolos santykiu, artėjančiu prie 100 % BVP. Darbo rinkos padėtis prastėja – didėjantis nedarbas beveik siekia ribą. Jaunimo nedarbas taip pat didelis ir toliau auga. Mažo augimo ir infliacijos sąlygomis poreikis panaikinti Prancūzijos makroekonominį disbalansą yra itin svarbus dėl šalies ekonomikos dydžio ir galimo šalutinio poveikio euro zonos veikimui. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, dėl kurio reikia imtis ryžtingų veiksmų, toliau nagrinėti riziką, susijusią su disbalanso nuolatiniu buvimu arba panaikinimu.*

A10 diagrama. ***Grynasis skolinimas / skolinimasis pagal sektorius***

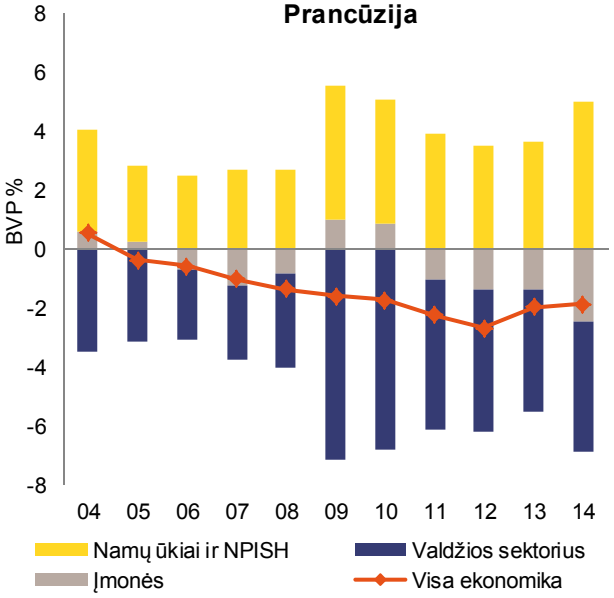

Šaltinis: Komisijos tarnybos

Kroatija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Kroatijoje susidarė perviršinis makroekonominis disbalansas, kurį reikia specialiai stebėti ir dėl kurio reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų, susijusių su išorės įsipareigojimais, prastėjančiais eksporto veiklos rezultatais, dideliu įmonių įsiskolinimu ir sparčiai augančia valdžios sektoriaus skola, atsižvelgiant į mažą augimą ir menką gebėjimą prisitaikyti. Kaip paskelbta 2014 m. kovo mėn., Komisija vykdo specialią Kroatijos politikos įgyvendinimo stebėseną[35]. Atnaujintoje

[34] Žr. COM(2014) 150, 2014 3 5, ir euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją (2014/C 247/27, OL 247, 2014 7 29, p. 141). Specialios stebėsenos ataskaitos bus paviešintos.

[35] Žr. COM(2014) 150, 2014 3 5. 2014 m. lapkričio mėn. ataskaitą galima rasti adresu http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/documents/2014-11-07_croatia_mip_ specific_ monitoring_report_to_epc_en.pdf.

rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, eksporto rinkos dalies praradimas, viešojo sektoriaus skola ir nedarbo lygis, viršija orientacines ribas.

Didelė neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija šiek tiek sumažėjo, nes einamoji sąskaita tapo perteklinė. Einamosios sąskaitos koregavimą paskatino vidaus paklausos ir investicijų sumažėjimas, kuris gali turėti neigiamą poveikį Kroatijos augimo potencialui. Eksporto veiklos rezultatai prasti ir susikaupęs eksporto rinkos dalies praradimas tebėra labai didelis, nors būta tam tikro sulėtėjimo ir padaryta nedidelė pažanga. Vis dėlto, konkurencingumo padidėjimas tebėra ribotas ir netgi vienetui tenkančios darbo sąnaudos ir realusis efektyvusis valiutos kursas, kurie nuo 2010 m. vis mažėjo, 2013 m. vėl pradėjo augti. Nors privačiojo sektoriaus skola nesiekia ribos, ji yra gana didelė, palyginti su kitomis šalimis, ir nepaisant neigiamo kreditų augimo dar nemažėja. Dėl valstybės įmonių skolos perviršio labai padaugėja valdžios sektoriaus neapibrėžtųjų įsipareigojimų, o tai rodo, kad jų valdymo sistemoje yra trūkumų. Dėl ekonomikos susitraukimo ir didelio biudžeto deficito valstybės skolos santykis su BVP pradėjo sparčiai didėti, o atlikti fiskalinį konsolidavimą nuosmukio sąlygomis yra sudėtinga . Dėl lėto darbo užmokesčio koregavimo sparčiau mažėja užimtumas ir auga jau ir taip didelis nedarbas. Didelis jaunimo ir ilgalaikis nedarbas, taip pat žemas aktyvumo lygis dar smukdo augimo perspektyvas, stiprina neigiamą grįžtamojo ryšio ratą ir varžo socialinę struktūrą. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą perviršinį disbalansą, toliau nagrinėti makroekonominės rizikos buvimą ir stebėti disbalanso naikinimo pažangą.*

A11 diagrama. ***Eksporto rinkos dalys, užimtumas ir BVP augimas***

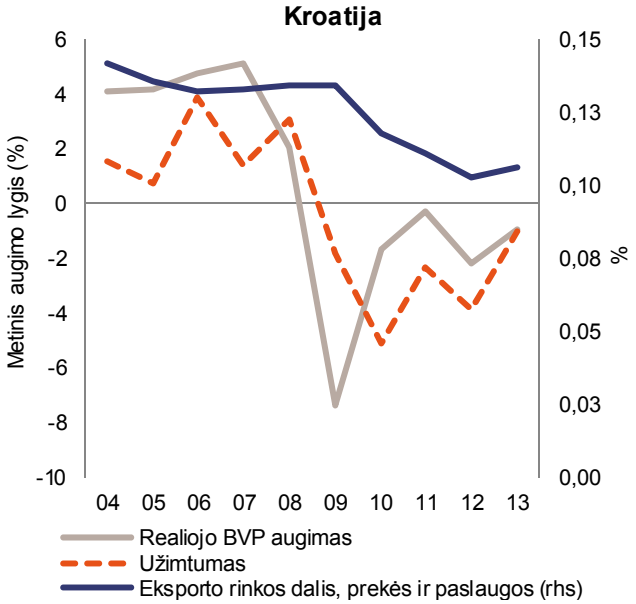

Šaltinis: Eurostatas

Pastaba: Užimtumo duomenys pagrįsti ESS 95 standartu.

Italija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Italijoje susidarė perviršinis makroekonominis disbalansas, kurį reikia specialiai stebėti ir dėl kurio reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų. Disbalansas visų pirma susijęs su labai didele valstybės skola ir prastu išorės konkurencingumu, kuriuo lemia vangus produktyvumo augimas. Kaip paskelbta 2014 m. kovo mėn., taip pat atsižvelgdama į euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją, Komisija vykdo specialią Italijos politikos įgyvendinimo stebėseną[36].

[36] Žr. COM(2014) 150, 2014 3 5, ir Euro zonos valstybių narių rekomendaciją (2014/C 247/27, OL 247, 2014 7 29, p. 141). 2014 m. lapkričio mėn. ataskaitą galima rasti adresu

Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent eksporto rinkos dalies praradimas, valstybės skolos santykis su BVP ir nedarbo lygis, viršija orientacines ribas.

Nors išorės pozicija koreguojama ir 2013 m. užfiksuotas einamosios sąskaitos perteklius turėtų ir toliau didėti, šiuos pokyčius daugiausia nulėmė silpna vidaus paklausa ir nedidelis eksporto augimas. Per 5 metų laikotarpį susikaupęs eksporto rinkos dalies praradimas tebėra didelis ir eksporto veiklos rezultatai, palyginti su kitomis pažangios ekonomikos šalimis, taip pat tebėra prasti. Sąnaudų konkurencingumo rodikliai yra stabilūs, tačiau nerodo jokio padidėjimo. Nominaliųjų vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas 2013 m. sulėtėjo, iš dalies dėl to, kad stabilizavosi ankstesniais metais smarkiai smukęs darbo našumas. Privačiojo sektoriaus skola yra nedidelė, tačiau jau ir taip labai didelis valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP dėl neigiamo realiojo augimo ir sumažėjusios infliacijos ir toliau didėjo. Ekonominį silpnumą rodo ir kapitalo investicijų dalies BVP atžvilgiu mažėjimas, kurį lemia neaiškios ekonominės perspektyvos ir smarkus privačiojo sektoriaus kreditų sumažėjimas 2013 m. Nedarbas Italijoje 2013 m. dar padidėjo, tačiau 2014 m. pirmąjį pusmetį stabilizavosi. Jaunimo nedarbas staigiai padidėjo iki labai aukšto lygio, o ilgalaikis nedarbas išliko labai didelis. Aktyvumo lygis yra mažiausias ES. Nors skurdo ir socialiniai rodikliai 2013 m. buvo iš esmės stabilūs, jie išliko neraminamai dideli ir gali neigiamai paveikti vidutinio laikotarpio augimo perspektyvas. Mažo augimo ir infliacijos sąlygomis poreikis panaikinti Italijos perviršinį disbalansą yra itin svarbus dėl Italijos ekonomikos dydžio ir galimo šalutinio poveikio euro zonos veikimui. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą perviršinį disbalansą, toliau nagrinėti makroekonominės rizikos buvimą ir stebėti disbalanso naikinimo pažangą.*

A12 diagrama. ***Skola***

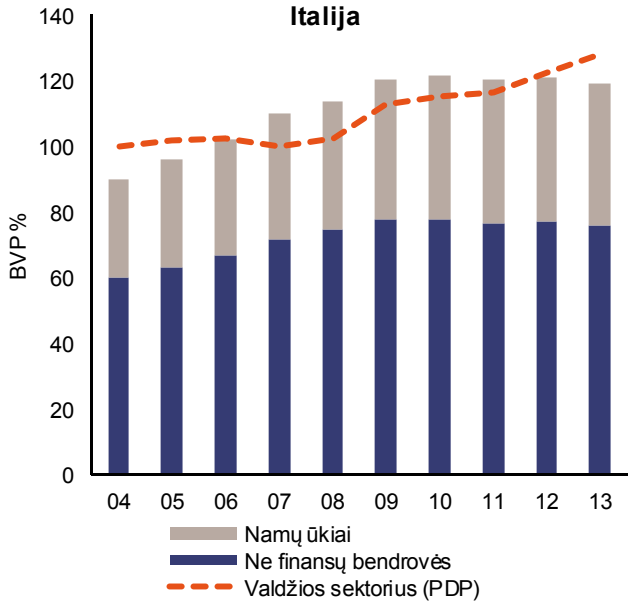

Šaltinis: Eurostatas

http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/documents/2014-11-07_italy_mip_specific_monitoring_report_to_epc_en.pdf.

Latvija. Ankstesniame MDP raunde makroekonominio disbalanso Latvijoje nebuvo nustatyta. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, nedarbas ir pagal infliaciją pakoreguotos būsto kainos, viršija orientacines ribas.

A13 diagrama. ***Grynoji tarptautinių investicijų pozicija***

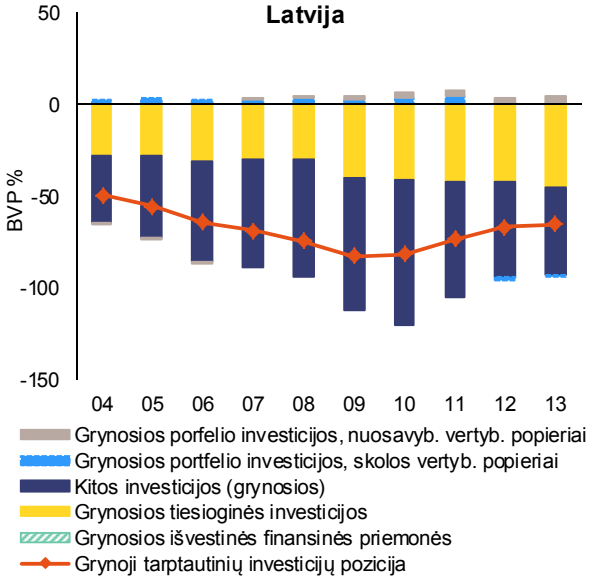

Šaltinis: Eurostatas

Pastaba: atsargų turtas neįtrauktas.

Neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija gerokai viršija orientacinę ribą, nors pastaraisiais metais ji sumažėjo. Daugiau kaip du trečdaliai grynųjų įsipareigojimų atitinka tiesioginių užsienio investicijų srautus ir grynoji išorės skola yra nedidelė. Latvijos einamosios deficitas yra mažas. Latvijos eksporto rinkos dalis didėja lėčiau, tačiau apskritai padidėjimas tebėra reikšmingas. Nors vienetui tenkančios darbo sąnaudos ribos nesiekia, projekcijos rodo tam tikrą viršijimo artimiausiu metu riziką, kuri, vis dėlto, kyla gerinant su sąnaudomis nesusijusį konkurencingumą ir iš esmės atitinka pagrindinių prekybos partnerių pokyčius. Viešojo ir privačiojo sektoriaus skolos santykiai yra gerokai mažesni už ribą. Finansų sektoriaus likvidumas ir kapitalo pakankamumo rodikliai tebėra dideli, tačiau kredito augimas tebėra neigiamas, atsižvelgiant į tebevykstantį bankų sektoriaus finansinio įsiskolinimo mažinimą. 2013 m. pagal infliaciją pakoreguotų būsto kainų augimas viršija ribą, tačiau labai nedaug, todėl smarkaus ankstesnių metų kritimo poveikis panaikintas. Latvijai kylanti geopolitinė rizika, visų pirma Rusijos ir Ukrainos konfliktas, smukdo šalies augimo potencialą. Nedarbo rodiklis (trejų metų vidurkis) artėja prie ribos ir turėtų toliau mažėti. Jaunimo nedarbas toliau mažėja. Ilgalaikis nedarbas tebėra didelis, tačiau pastaraisiais metais gerokai sumažėjo, todėl esama didelė socialinė rizika taip pat sušvelnėjo. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

A14 diagrama. ***Grynoji tarptautinių investicijų pozicija***

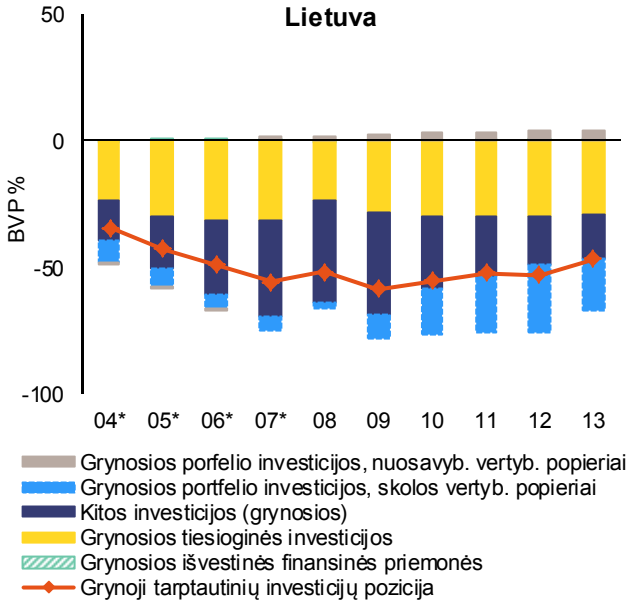

Šaltinis: Eurostatas

Pastaba: * *nurodo BMP 5 ir ESS 95 - 2008 m. duomenų nėra. Išsamesnė informacija pateikta statistikos priede.*

Atsargų turtas neįtrauktas.

Lietuva. Ankstesniuose MDP raunduose makroekonominio disbalanso Lietuvoje nebuvo nustatyta. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija ir nedarbas, viršija orientacines ribas.

Neigiama Lietuvos grynoji tarptautinių investicijų pozicija tebeviršija ribą, tačiau labai pagerėjo. Be to, grynoji išorės skola

yra gerokai mažesnė ir yra susijusi su tiesioginių užsienio investicijų srautu. Einamojoje sąskaitoje 2013 m. buvo nedidelis perteklius, tačiau prognozuojama, kad 2015 m. padidėjus vidaus paklausai jis virs nedideliu deficitu. Eksporto veiklos rezultatai yra geri ir eksporto rinkos dalis labai padidėjo. Sąnaudų konkurencingumo rodikliai yra gana stabilūs, nepaisant to, kad dėl sumažėjusios darbo rinkos šiek tiek padidėjo vienetui tenkančios darbo sąnaudos. Tikėtina, kad dėl Rusijos taikomų sankcijų eksportas ir BVP trumpuoju laikotarpiu sumažės. Apskritai, Lietuvai kylanti geopolitinė rizika, visų pirma Rusijos ir Ukrainos konfliktas, smukdo šalies augimo potencialą. Tiek privačiojo sektoriaus, tiek valdžios sektoriaus skolos santykiai yra gana maži. Privatusis sektorius toliau mažina savo finansinį įsiskolinimą ir naujo ne finansų bendrovių kreditavimo augimas yra vangus. Realiosios būsto kainos pastaraisiais metais stabilizavosi. Nedarbas, jaunimo nedarbas ir ilgalaikis nedarbas gerokai sumažėjo ir numatoma, kad bendras nedarbas per ateinančius metus turėtų sumažėti ir priartėti prie ribos. Dėl geresnės darbo rinkos padėties mažėja skurdas ir socialinė atskirtis, kuri tebėra labai didelė. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

Liuksemburgas. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad makroekonominiai sunkumai Liuksemburge nesukėlė didelės makroekonominės rizikos, dėl kurios susidarytų disbalansas pagal MDP. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje pora rodiklių, būtent vienetui tenkančios darbo sąnaudos, privačiojo sektoriaus kredito augimas ir privačiojo sektoriaus skola, viršija orientacines ribas.

A15 diagrama. ***VDS ir einamosios sąskaitos balansas***

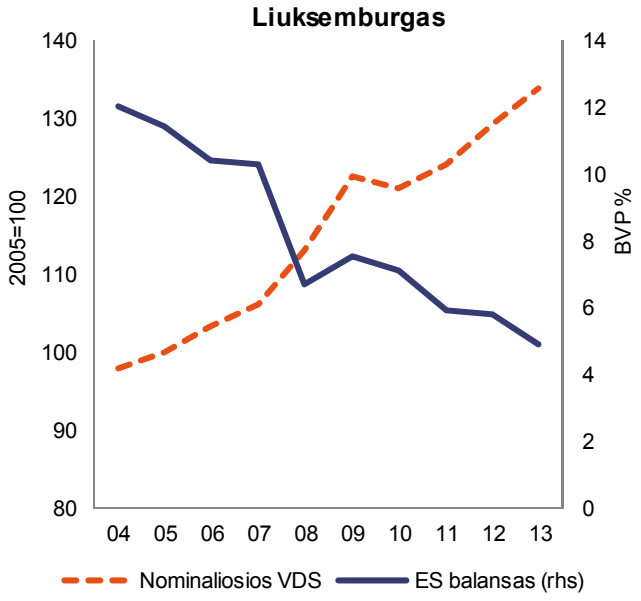

Šaltinis: Eurostatas, Komisijos tarnybos

Pastaba: ESS 2010 ir BPM 6 duomenys.

Didelis Liuksemburgo einamosios sąskaitos perteklius 2013 m. dar sumažėjo ne tik dėl aktyvaus importo, bet ir dėl mažėjančių investicijų, o tai reiškia, kad trejų metų rodiklis šiuo metu ribos neviršija. Po 2013 m. smarkaus eksporto rinkos dalies padidėjimo susikaupęs eksporto rinkos dalies praradimas nukrito žemiau ribos. Vienetui tenkančios darbo sąnaudos tebėra labai dinamiškos, nepaisant to, kad 2013 m. šios sąnaudos augo nedaug. Didelį privačiojo įsiskolinimo lygį Liuksemburge, daugiausia ne finansų bendrovių, iš esmės lemia didelės tarvalstybinių bendrovių tarpusavio paskolos, kurias atsveria didelis turtas. Nors valdžios sektoriaus skolos padėtis šiuo metu yra palanki, dėl didėjančių su amžiumi susijusių įsipareigojimų kyla didelė tvarumo rizika ilguoju laikotarpiu. Rizika šalies finansiniam stabilumui, kylanti dėl jos didelio finansinio sektoriaus, tebeegzistuoja, tačiau ji santykinai valdoma, nes sektorius yra diversifikuotas ir tuo pačiu metu specializuotas. Vietiniuose bankuose kapitalo ir likvidumo santykiai yra patikimi. Tačiau būsto kainų dinamika kelia nerimą. Nors staigaus kainų koregavimo rizika yra maža, kyla pasiūlos problemų ir investicijos į gyvenamųjų namų statybą mažėja. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

Vengrija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Vengrijoje susidarė makroekonominis disbalansas, kurį reikia specialiai stebėti ir dėl kurio reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų, visų pirma susijusių su tolesniu itin neigiamos grynosios tarptautinių investicijų pozicijos koregavimu ir gana didele valstybės skola[37]. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje keletas rodiklių, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, eksporto rinkos dalies praradimas, viešojo sektoriaus skola ir nedarbo lygis, viršija orientacines ribas.

Nuo 2010 m. didėjantis einamosios ir kapitalo sąskaitos perteklius užtikrino tvarų grynosios tarptautinių investicijų pozicijos mažėjimą, nors ji tebėra labai didelė. Šį einamosios sąskaitos gerėjimą iki šiol daugiausia lėmė silpna vidaus paklausa, o eksporto veiklos rezultatai iš esmės buvo prasti, todėl susikaupęs rinkos dalies praradimas yra didelė. Tačiau vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas buvo gana dinamiškas, nors realusis efektyvusis valiutos kursas nukrito. Privačiojo sektoriaus finansinis įsiskolinimas buvo toliau mažinamas sudėtingomis sąlygomis, susijusiomis su dideliu neveiksnių paskolų lygiu, pernelyg didele našta finansų sektoriui, neigiamais kreditų srautais ir nuolat mažėjančiomis pagal infliaciją pakoreguotomis būsto kainomis. Vis dėlto, nuo 2013 m. vidurio finansinio įsiskolinimo tempas sulėtėjo dėl subsidijuojamų skolinimo schemų ir atsigaunančio augimo. Valdžios sektoriaus skola toliau laipsniškai mažėjo, tačiau mažėjimo trajektorija nėra pakankamai stabili dėl galimų nepalankių sukrėtimų. Dėl neigiamo grįžtamojo ryšio rato tarp riboto ekonomikos augimo potencialo ir su valiutų kursų pokyčiais susijusios rizikos gali padidėti šalies pažeidžiamumas. Nedarbo rodiklis vos viršija ribą visų pirma dėl padidėjusio aktyvumo lygio ir turėtų toliau gerėti. Nors jaunimo situacija darbo rinkoje pagerėjo, ilgalaikis nedarbas tebėra didelis. Aktyvumo lygis augo, tačiau tebėra vienas mažiausių ES. Tačiau nuo krizės pradžios visi skurdo rodikliai toliau smarkiai blogėjo. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, dėl kurio reikia imtis ryžtingų veiksmų, toliau nagrinėti riziką, susijusią su disbalanso buvimu arba panaikinimu.*

A16 diagrama. ***Grynoji tarptautinių investicijų pozicija ir einamosios sąskaitos balansas***

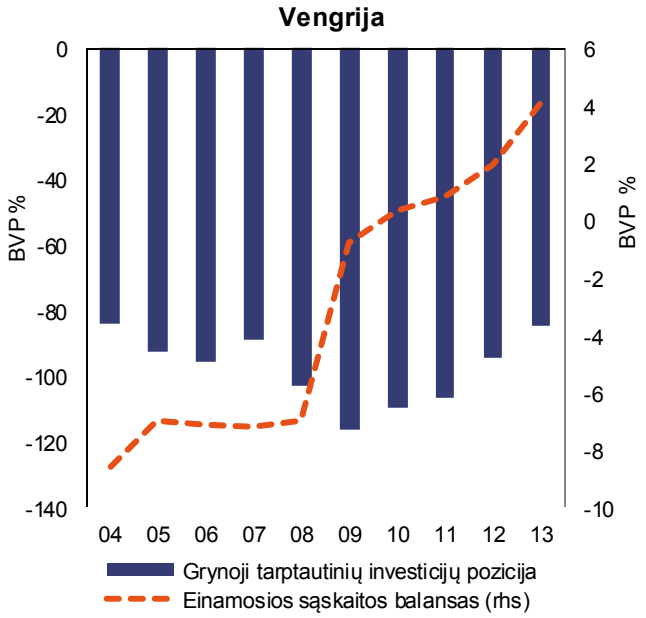

Šaltinis: Eurostatas

[37] Be MDP ir kitų standartinių priežiūros procedūrų, Komisija Vengrijos ekonominį vystymąsi ir politikos įgyvendinimą atidžiai stebi vykdydama priežiūrą po programos įgyvendinimo. Naujausią ataskaitą galima rasti adresu http://ec.europa.eu/economy_finance /assistance_eu_ms/documents/hu_efc_note_5th_pps_mission_en.pdf.

Malta. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad makroekonominiai sunkumai Maltoje nesukėlė didelės makroekonominės rizikos, dėl kurios susidarytų disbalansas pagal MDP. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent nominaliųjų vienetui tenkančių darbo sąnaudų pokytis ir viešojo ir privačiojo sektorių įsiskolinimas, viršija orientacines ribas.

A17 diagrama. ***Skola***

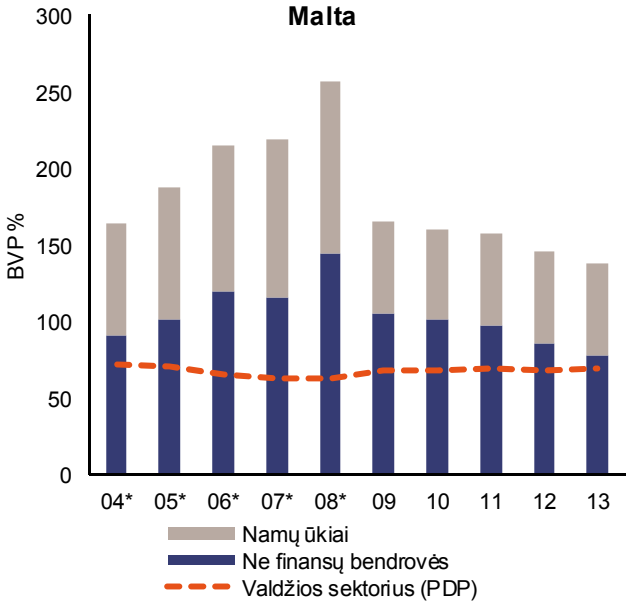

Šaltinis: Eurostatas

*Pastaba. * nurodo ESS 95 - 2009 m. duomenų apie namų ūkių ir ne finansų bendrovių skolas nėra. Išsamesnė informacija pateikta statistikos priede.*

Išorės balanso atkūrimo procesas tęsėsi ir 2013 m. užfiksuotas einamosios sąskaitos balanso perteklius. Dėl padidėjusio importo, susijusio su dideliais investiciniais projektais, einamosios sąskaitos balansas 2014–2015 m. turėtų laikinai pablogėti. Nepaisant to, kad išorės balansas pastaraisiais metais pagerėjo, Maltos eksporto rinkos dalis 2013 m. penktus metus iš eilės mažėjo, nors bendras pokytis orientacinės ribos dar neviršija. Nominaliųjų vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas vos viršija ribą. Šiuos pokyčius lemia besikeičianti ekonomikos struktūra, tačiau jei taip bus ir toliau, jie taip pat gali rodyti konkurencingumo mažėjimo riziką. Tuo tarpu gana didelė privačiojo sektoriaus skola, daugiausia ne finansų bendrovių, toliau mažėja iš dalies dėl tvaraus ekonomikos augimo, bet taip pat dėl neigiamo kredito srauto įmonių sektoriui, bankams sugriežtinus skolinimo standartus, visų pirma statybų sektoriui. Valstybės skolos santykis su BVP toliau didėjo, tačiau turėtų stabilizuotis ir nuo kitų metų pradėti mažėti. Nors didelio ir daugiausia tarptautinę veiklą vykdančio bankų sektoriaus finansinis įsiskolinimas mažėjo, poveikis ekonominei veiklai buvo nedidelis, nes rezidentų turto ir įsipareigojimų dalis jų balanse yra maža. Dėl stabilios būsto kainų raidos, stabilaus užimtumo augimo, nors ir esant gana mažam aktyvumo lygiui, taip pat mažo nedarbo lygio vidaus disbalanso atsiradimo rizika mažėja. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

A18 diagrama. ***Namų ūkių skola ir būsto kainų indeksas***

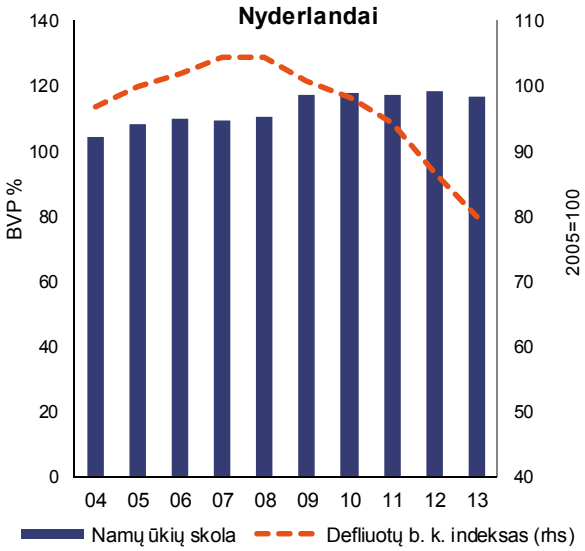

Šaltinis: Eurostatas

Nyderlandai. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Nyderlanduose susidarė makroekonominis disbalansas, visų pirma susijęs su tolesnėmis korekcijomis būsto rinkoje ir dideliu namų ūkių sektoriaus įsiskolinimu.

Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent einamosios sąskaitos perteklius, eksporto rinkos dalies praradimas, privačiojo sektoriaus skola ir viešojo sektoriaus skola, viršija orientacines ribas.

Ilgalaikį didelį Nyderlandų einamosios sąskaitos perteklių nulėmė didelės santaupos ir struktūriškai menkos vidaus privačiosios investicijos, kurios 2013 m. dar sumažėjo. Tačiau dėl laipsniško ekonomikos atsigavimo turėtų padaugėti investicijų 2014 m. ir vėliau šiek tiek sumažėti einamosios sąskaitos perteklius. Po nedidelio padidėjimo 2013 m. susikaupęs eksporto rinkos dalies praradimas šiek tiek sumažėjo – iš dalies dėl dinamiško reeksporto. Vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas buvo teigiamas ir ribos neviršijo. Privačiojo sektoriaus skola buvo stabili ir viršijo ribą, nepaisant aktyvaus namų ūkių finansinio įsiskolinimo mažėjimo. Riziką mažina didelės privačiojo sektoriaus finansinio turto atsargos. Be to, dėl politikos pokyčių, kaip antai atskaitomų hipotekos palūkanų ir paskolos ir vertės santykių sumažinimo, namų ūkių finansinis įsiskolinimas toliau mažės ir pagerės finansų sektoriaus balansas. Būsto rinka, atrodytų, atsigauna, būsto kainos didėja, sandorių ir statybos leidimų daugėja, todėl namų ūkių investicijos turėtų didėti. Valdžios sektoriaus skola yra stabili ir viršija ribą. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, toliau nagrinėti, ar disbalansas išliko, ar yra panaikintas.*

Ankstesniuose MDP raunduose makroekonominio disbalanso **Austrijoje** nebuvo nustatyta. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje pora rodiklių, būtent eksporto rinkos dalies praradimas ir valdžios sektoriaus skola, toliau viršija orientacines ribas.

Einamojoje sąskaitoje tebėra stabilus nedidelis perteklius, o grynoji tarptautinių investicijų pozicija yra arti nulio. Po nedidelio padidėjimo 2013 m. didelis susikaupęs eksporto rinkos dalies praradimas sumažėjo, nes Austrijos ekonomikai naudos davė tiekimo grandinės integracija su Vokietija ir Vidurio Europa. Naujesni eksporto veiklos rezultatai ir esmės atitinka ES partnerių veiklos rezultatus. Sąnaudų konkurencingumo problemos yra ribotos, vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas nedidelis ir ribos nesiekia, taip pat realiojo efektyviojo valiutos kurso pokyčiai atitinka euro zonos partnerių. Privačiojo sektoriaus skola yra šiek tiek mažesnė už ribą ir yra gana stabili. Kreditų srautai privačiajam sektoriui tebėra gana teigiami. Valdžios sektoriaus skola toliau viršija ribą dėl su krize susijusio finansų sektoriaus įstaigų restruktūrizavimo ir rekapitalizavimo, dėl kurių viešojo sektoriaus skola 2014 m. turėtų padidėti maždaug 6 procentiniais punktais BVP. Nors rizika tebėra didelė, neigiamas grįžtamojo ryšio ratas tarp valdžios sektoriaus ir finansų sektoriaus iš dalies dėl pagrindinių finansų įstaigų restruktūrizavimo proceso sumažėjo. Vis dėlto, dėl glaudžios bankų sektoriaus integracijos su Vidurio, Rytų ir Pietryčių Europos šalimis Austrijos bankų sistemą gali

A19 diagrama. Skola

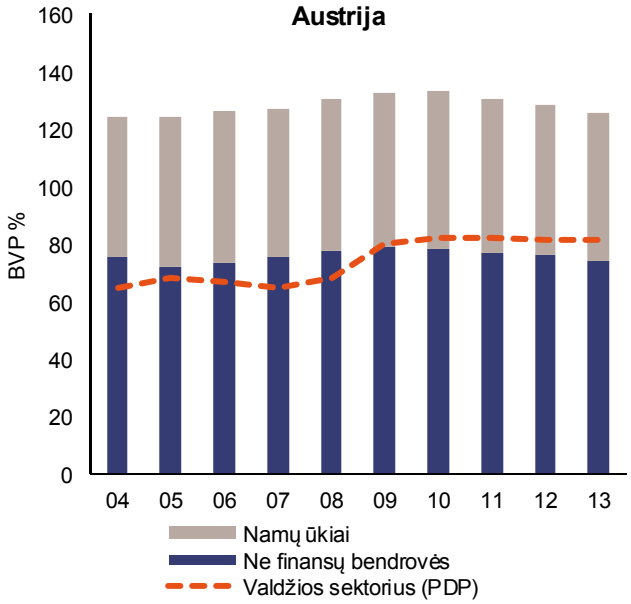

Šaltinis: Eurostatas

paveikti geopolitinė rizika ir tų rinkų makrofinansų pokyčiai. Tačiau ši rizika, atrodo, yra šiek tiek mažesnė nei anksčiau, be to, kartu laipsniškai mažinamas Austrijos bankų įsiskolinimas – tai matyti iš sumažėjusių finansų sektoriaus įsiskolinimų ir persiorientavimo į mažesnės rizikos šalis ir stabilesnius finansavimo šaltinius. Kalbant apie būsto kainas, yra požymių, kad 2012 m. smarkus būsto kainų augimas gerokai sulėtėjo, tačiau ne visoje šalyje vienodu tempu. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

Lenkija. Ankstesniuose MDP raunduose makroekonominio disbalanso Lenkijoje nebuvo nustatyta. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija ir nedarbo lygis, viršija orientacines ribas.

Grynoji tarptautinių investicijų pozicija išlieka labai neigiama ir 2013 m. toliau šiek tiek blogėjo. Tačiau grynoji išorės skola yra gerokai mažesnė nei grynoji tarptautinių investicijų pozicija, nes tiesioginės užsienio investicijos sudaro didelę užsienio įsipareigojimų dalį. Einamosios sąskaitos deficitas dėl prekybos balanso pertekliaus ir mažesnio deficito pajamų sąskaitoje taip pat pagerėjo ir pirmą kartą nuo 2007 m. neviršija ribos. Apskritai eksporto rinkos dalis pastaruosius penkerius metus buvo stabili, nors pastaraisiais metais rinkos dalies praradimą kompensavo 2013 m. rinkos dalies padidėjimas. Privačiojo sektoriaus skola, išreikšta BVP procentine dalimi, tebėra viena mažiausių ES ir padidėjo tik šiek tiek. Viešoji skola iš esmės išliko stabili – šiek tiek žemiau ribos – ir 2014 m. dėl pastarųjų antrosios pakopos pensijų sistemos pokyčių turėtų sumažėti. Bankų sektorius yra gerai kapitalizuotas, likvidus ir pelningas; kreditų srautas privačiajam sektoriui tebėra mažas, palyginti su laikotarpiu iki 2007 m., tačiau teigiamas. Hipoteka užsienio valiuta vis dar sudaro didelę visos hipotekos dalį, tačiau stabiliai mažėja. Nors nedarbo lygis ataskaitiniu laikotarpiu pasiekė ribą, naujesni duomenys rodo mažėjimo tendenciją, kuriai gali kilti rizika dėl galimo ekonomikos nuosmukio, susijusio įtampa tarp Rusijos ir Ukrainos, ir prastesnių, nei anksčiau tikėtasi, ekonomikos sąlygų ES. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

A20 diagrama. ***Grynoji tarptautinių investicijų pozicija***

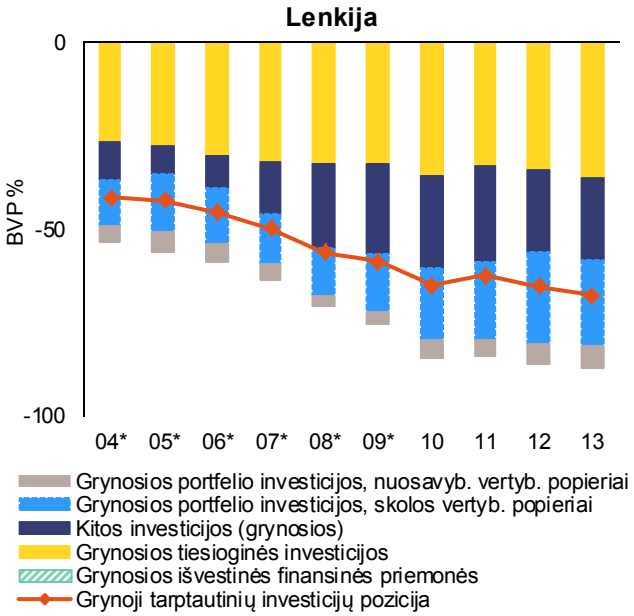

Šaltinis: Eurostatas
*Pastaba: * nurodo BPM 5 ir ESS 95 - 2010 m. duomenų nėra. Išsamesnė informacija pateikta statistikos priede.*
Atsargų turtas neįtrauktas.

Portugalija. 2011 m. gegužės mėn. – 2014 m. birželio mėn. laikotarpiu Portugalija gavo finansinę pagalbą, skirtą makroekonominio koregavimo programai paremti[38]. Todėl disbalanso priežiūra ir taisomųjų priemonių stebėsena buvo vykdoma įgyvendinant šią programą, o ne MDP. Vykdydama programą Portugalija nemažai nuveikė, kad išspręstų savo ekonomines problemas ir sumažintų makroekonominę riziką. Tačiau atnaujintoje rezultatų suvestinėje keletas rodiklių tebeviršija orientacines ribas: grynoji tarptautinių investicijų pozicija, privačiojo sektoriaus skola, valdžios sektoriaus skola ir nedarbo lygis.

A21 diagrama. ***NIIP ir einamosios sąskaitos balansas***

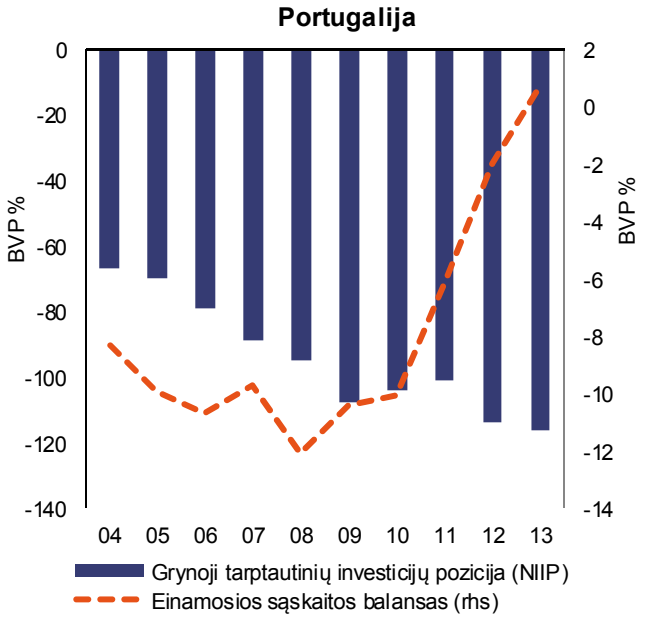

Šaltinis*:* Eurostatas

Grynoji tarptautinių investicijų pozicija labai neigiama ir vis prastėjo. Vis dėlto, grynosios tarptautinių investicijų pozicijos augimas sulėtėjo ir beveik sustojo dėl eksporto augimo ir importo mažėjimo pradėjus atkurti einamosios sąskaitos balansą. Susikaupęs eksporto rinkos dalies praradimas nesiekia ribos dėl 2013 m. pagerėjusios padėties. Šis pastarojo meto pagerėjimas atitinka sąnaudų konkurencingumo didėjimo ženklus – palaipsniui mažėjančias vienetui tenkančias darbo sąnaudas ir stabilų realųjį efektyvųjį valiutos kursą. Privačiojo sektoriaus skola labai didelė ir namų ūkių bei įmonių pastangos mažinti finansinį įsiskolinimą tik nedaug sumažino privačiojo sektoriaus skolos rodiklius. Valdžios sektoriaus skola taip pat išliko labai didelė, nors, prognozuojama, kad 2013 m. pasiekusi aukščiausią tašką ji ims mažėti. Nepaisant pastarojo meto įvykių, susijusių su vienu konkrečiu banku, Portugalijos bankų sektorius buvo sėkmingai stabilizuotas, bankų kapitalas yra pakankamas, o galimybės užtikrinti likvidumą rinkoje toliau gerėja. Vis dėlto, dėl didelio neveiksnių paskolų rodiklio ir apskritai prastos ekonominės padėties bankai tebėra pažeidžiami makroekonominių sukrėtimų atveju ir ribojamas jų gebėjimas teikti finansavimą realiajai ekonomikai. Nedarbo lygis išlieka labai aukštas, nors, smarkiai išaugęs 2013 m. pradžioje, vėliau ėmė palaipsniui mažėti. Jaunimo nedarbo ir ilgalaikio nedarbo lygis labai aukštas, o kiti socialiniai rodikliai tebekelia susirūpinimą. *Kadangi Portugalijai bus taikomas įprastas ES priežiūros ciklas, Komisija mano, kad būtų naudinga, atliekant išsamią analizę, toliau nagrinėti susijusią riziką, siekiant įvertinti, ar egzistuoja disbalansas.*

Rumunija. Atsižvelgiant į išliekančią riziką Rumunijos mokėjimų balansui, nuo 2009 m. pavasario ji gavo prevencinę finansinę pagalbą, skirtą koregavimo programoms paremti. Disbalanso priežiūra ir taisomųjų priemonių stebėsena vykdoma įgyvendinant šias programas. Tačiau nuo tada, kai 2013 m. rudenį buvo susitarta dėl šiuo metu vykdomos priemonės, nebuvo sėkmingai užbaigta nė viena programos peržiūra, o programą numatoma užbaigti iki

[38] Bendro koregavimo programos įgyvendinimo įvertinimą ir Portugalijos ekonomikai kylančių politikos problemų aprašymą rasite „2011–2014 m. Portugalijos ekonominio koregavimo programa“, *European Economy-Occasional Papers,* 202.

2015 m. rugsėjo mėn. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje grynoji tarptautinių investicijų pozicija tebėra gerokai žemesnė už orientacinę ribą.

Rumunijos didelė neigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija atspindi sukaupto einamosios sąskaitos deficito dydis iki krizės, kuris dideliu mastu buvo finansuojamas TUI. Tai reiškia, kad grynoji išorės skola, nors ir išlieka didelė, yra šiek tiek mažesnė negu grynoji tarptautinių investicijų pozicija. Vyko einamosios sąskaitos balanso atkūrimas, tačiau 2013 m. nedidelis deficitas išliko ir numatoma, kad ateinančiais metais jis dar kažkiek padidės. TUI akivaizdžiai nesiekia iki krizės buvusio lygio. Eksporto rodikliai buvo geri, ir Rumunijos rinkos dalis padidėjo, ypač 2013 m. Nuo 2012 m. iš esmės padidėjo darbo našumas, tačiau 2013 m. išaugo vienetui tenkančios darbo sąnaudos. Privačiojo sektoriaus skola yra gana maža ir apskaičiuota, kad ji smarkiai sumažėjo 2013 m. Tam padėjo didelis nominalusis augimas. Finansų sektorius turi pakankamai kapitalo ir yra likvidus, tačiau tarpininkavimas išlieka mažai išplėtotas. Nors 2014 m. buvo stebimas ženklus sumažėjimas, spaudimas mažinti finansinį įsiskolinimą ir didelis neveiksnių paskolų rodiklis neleidžia didinti privačiojo sektoriaus kreditavimo. Būsto rinkoje tęsiasi būsto kainų koregavimas pagal infliaciją, tačiau lėtesniu tempu negu ankstesniais metais. Silpna nekilnojamojo turto rinka kelia problemų bankų paskolų portfeliams, kurie didžia dalimi užtikrinti būsto hipoteka. Darbo rinkoje jaunimo nedarbo lygis ir nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo dalis išlieka dideli, o aktyvumo lygis – vienas žemiausių visoje ES. Skurdo ir socialinės atskirties rodikliai yra vieni aukščiausių visoje ES. *Paeiliui vykdomos finansinės paramos programos padėjo Rumunijoje sumažinti ekonominę riziką.* Atsižvelgiant į tai, kad vėluojama atlikti prevencinės priemonės, kurią planuojama užbaigti iki 2015 m. rugsėjo mėn., pusmečio peržiūras, Rumunijai turėtų būti vėl taikoma makroekonominio disbalanso priežiūros procedūra. *Tai reiškia, kad turės būti parengta nuodugni apžvalga, kad būtų toliau išnagrinėta rizika, susijusi su nuolatiniu disbalanso buvimu arba jo panaikinimu.*

*A22 diagrama. **NIIP ir einamosios sąskaitos balansas***

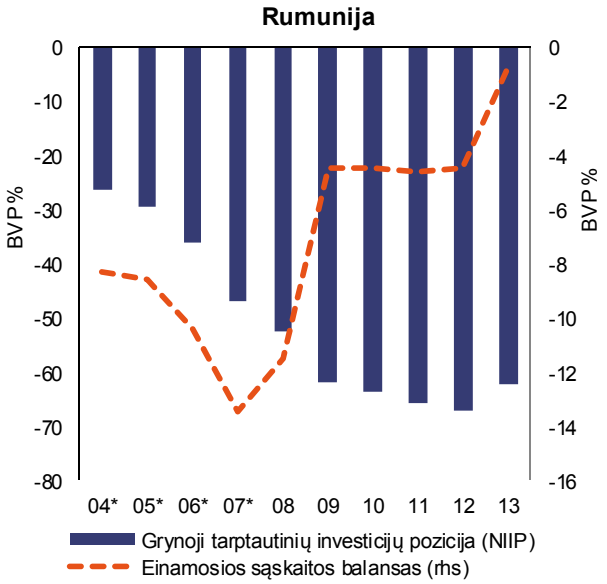

Šaltinis: Eurostatas

*Pastaba: *nurodo BMP 5 ir ESS 95 - 2005 m. (einamosios sąskaitos) ir 2008 m. (NIIP) trūksta duomenų. Išsamesnė informacija pateikta statistikos*

Slovėnija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Slovėnijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas, kurį reikia specialiai stebėti ir dėl kurio reikia toliau vykdyti ryžtingus politikos veiksmus. Visų pirma ryžtingi veiksmai reikalingi, kad būtų pašalinta rizika, susijusi su ekonomine struktūra, kuriai būdingas prastas įmonių valdymas, didelis valstybės kišimasis, sąnaudų konkurencingumo praradimas, labai įsiskolinęs įmonių sektorius ir valdžios sektoriaus skolos didėjimas. Kaip paskelbta 2014 m. kovo mėn., taip pat atsižvelgdama į euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją, Komisija vykdo specialią Slovėnijos politikos įgyvendinimo stebėseną[39]. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje kai kurie rodikliai, būtent grynoji tarptautinių investicijų pozicija, eksporto rinkos dalies pokytis ir valdžios sektoriaus skola, viršija orientacines ribas.

A23 diagrama. ***NIIP ir einamosios sąskaitos balansas***

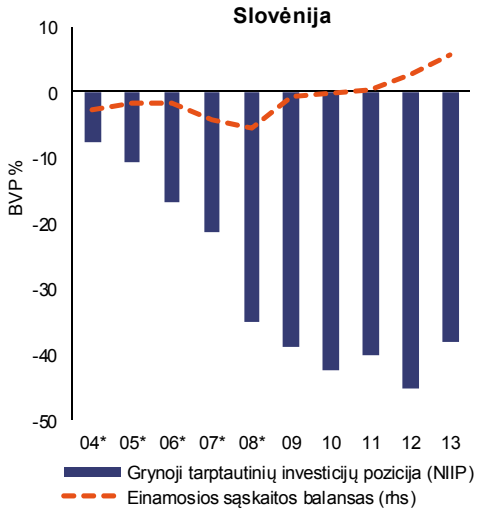

Šaltinis: Eurostatas

*Pastaba: *nurodo BMP 5 ir ESS 95 - 2009 m. (einamosios sąskaitos) trūksta duomenų. Išsamesnė informacija pateikta statistikos priede.*

Einamoji sąskaita toliau smarkiai koreguojama ir, 2013 m. būtų pasiektas didelis perteklius, nes eksportas augo, o vidaus paklausa sumažėjo. Todėl Slovėnijos grynoji tarptautinių investicijų pozicija iš esmės pagerėjo, nors ir toliau nedaug viršija ribą. Po penkerius metus trukusio mažėjimo, Slovėnijos eksporto rinkos dalis 2013 m. padidėjo. Kainų ir sąnaudų konkurencingumo atkūrimas buvo ribotas, nes vienetui tenkančios darbo sąnaudos dar tik stabilizavosi po to, kai pirmaisiais krizės metais buvo fiksuotas labai didelis augimas. Privačiojo sektoriaus skola toliau mažėjo, o tai skatino mažėjantis įmonių įsiskolinimas. Iš esmės tai įvyko dėl neigiamo kreditų augimo, o ne dėl turimų atsargų restruktūrizavimo. 2013 m. labai paspartėjo vykdomas finansų sektoriaus finansinio įsiskolinimo mažinimas, nes neveiksnios paskolos buvo perduotos valstybei priklausančiai Bankų turto valdymo įmonei ir vyriausybė vykdė bankų rekapitalizavimą. Todėl bendra valdžios sektoriaus skola smarkiai išaugo ir dabar gerokai viršija ribą. Nedarbo lygis pasiekė aukštumas 2013 m., nors nesiekė orientacinės ribos. Vis dėl to, 2013 m. ilgalaikio nedarbo rodiklis pasiekė rekordinį lygį. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą perviršinį disbalansą, toliau nagrinėti nuolatinį makroekonominės rizikos buvimą ir stebėti disbalanso naikinimo pažangą.*

A24 diagrama. ***Darbo rinka ir socialiniai rodikliai***

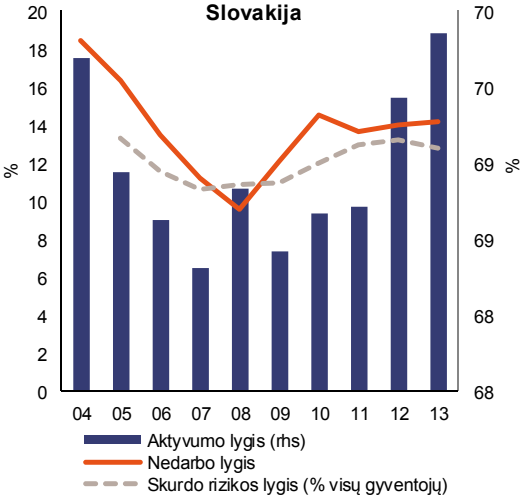

Šaltinis: Eurostatas

Slovakija. Per ankstesnius MDP raundus makroekonominio disbalanso Slovakijoje nebuvo nustatyta. Atnaujintoje rezultatų

[39] Žr. COM(2014) 150, 2014 3 5, ir euro zonos valstybėms narėms skirtą rekomendaciją (2014/C 247/27, OL 247, 2014 7 29, p. 141). Konkrečios stebėsenos ataskaitos bus paviešintos.

suvestinėje pora rodiklių vis dar viršija orientacines ribas, t. y. grynoji tarptautinių investicijų pozicija ir nedarbo lygis.

2013 m. Slovakijos grynoji tarptautinių investicijų pozicija šiek tiek pablogėjo, tačiau jos išorės skola išlieka nedidelė ir palyginti stabili dėl pritrauktų didelių TUI. Einamosios sąskaitos balansas pagerėjo – 2012 ir 2013 m. užfiksuotas nedidelis perteklius. Eksporto rezultatai stabilūs, susikaupusi prarasta rinkos dalis yra nedidelė, o 2013 m. eksporto rinkos dalis kiek padidėjo. Kainų ir sąnaudų konkurencingumo pokyčiai nekelia susirūpinimo – tiek realusis efektyvusis valiutos kursas, tiek vienetui tenkančios darbo sąnaudos stabiliai augo. Privačiojo sektoriaus skola tebebuvo stabili dėl gana teigiamų kredito srautų. Bankų sektorius turi pakankamai kapitalo, o bendri įsipareigojimai nežymiai sumažėjo 2013 m. 2013 m. valdžios sektoriaus skolos santykis toliau augo, tačiau ribos neviršija. Būsto kainos ketverius metus iš eilės mažėjo, o 2013 m. stabilizavosi. Darbo rinkos rezultatai susiję su tuo, kad tebėra didelių regioninių ekonomikos augimo ir užimtumo skirtumų. Dėl socialinių pasekmių nedarbas išlieka opiausia ekonominės politikos problema. Didžioji nedarbo dalis yra ilgalaikis nedarbas, todėl panašu, kad jo pobūdis struktūrinis. Jaunimo nedarbas taip pat yra rimta problema. *Apskritai, šiuo etapu tolesnės išsamios analizės pagal MDP Komisija nevykdys.*

Suomija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Suomijoje susidarė makroekonominis disbalansas, visų pirma kalbant apie pokyčius, susijusius su konkurencingumu. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje trys rodikliai viršija orientacines ribas, t. y. eksporto rinkos dalių pokytis, vienetui tenkančių darbo sąnaudų pokytis ir privačiojo sektoriaus skolos dydis.

A25 diagrama. ***Eksporto rinkos dalys ir einamosios sąskaitos balansas***

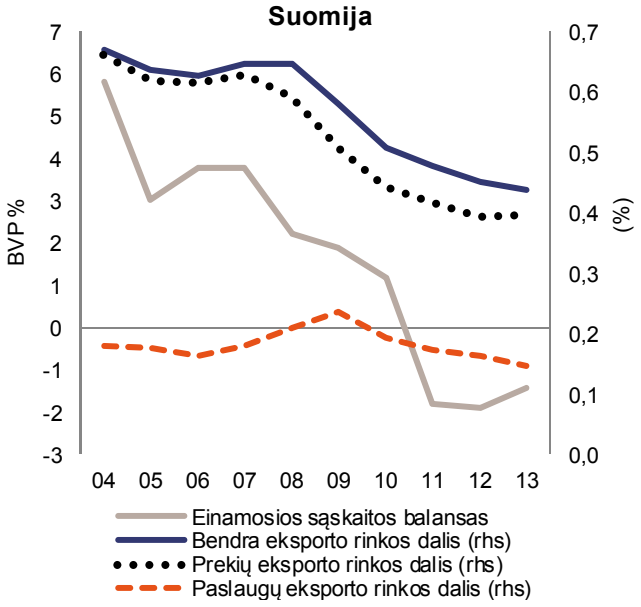

Šaltinis: Eurostatas

Išorės pozicijos mažėjimo tendencija, dėl kurios einamosios sąskaitos deficitas buvo nedidelis, 2013 m. stabilizavosi, o Suomijos teigiama grynoji tarptautinių investicijų pozicija susilpnėjo nežymiai. Suomijos eksportas rinkos dalį prarado greičiau negu bet kurios kitos ES valstybės. Nors didžiausia dalis prarasta 2009–2010 m., Suomija nesugebėjo pasiekti, kad jos eksporto rinkos dalis nuosaikiai augtų, kas buvo stebima daugelyje kitų ES valstybių. Nepalankūs vienetui tenkančių darbo sąnaudų pokyčiai taip pat daro įtaką sąnaudų konkurencingumui. Nors tebevyksta tradicinių pramonės šakų restruktūrizavimas, reikia skirti dėmesio galimiems struktūriniams trūkumams, dėl kurių mažėja konkurencingumas ir ribojami tiek viešojo, tiek privačiojo sektorių gebėjimai prisitaikyti. Privačiojo sektoriaus skolos ir BVP santykis išlieka aukštas, didžiausią įtaką tam turi įmonių įsiskolinimas. Tuo tarpu 2013 m. mažėjantys finansų sektoriaus įsipareigojimai rodo, kad mažinamas finansinis įsiskolinimas. Realiosios būsto kainos 2013 m. toliau nežymiai nukrito, dėl to ribojama perkaitimo būsto rinkoje keliama rizika. Tačiau reikia atidžiai stebėti didėjančius skirtumus tarp regionų. Nedarbo lygis auga, o ekonomikos augimas išlieka labai silpnas. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat*

atsižvelgiant į 2014 . kovo mėn. nustatytą disbalansą, toliau nagrinėti, ar disbalansas išliko, ar yra panaikintas.

Švedija. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Švedijoje susidarė makroekonominis disbalansas, visų pirma susijęs su namų ūkių skola ir būsto rinkos trūkumais. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje einamosios sąskaitos perteklius, eksporto rinkos dalių praradimas ir privačiojo sektoriaus skola viršija orientacines ribas.

A26 diagrama. ***Namų ūkių skola ir būsto kainų indeksas***

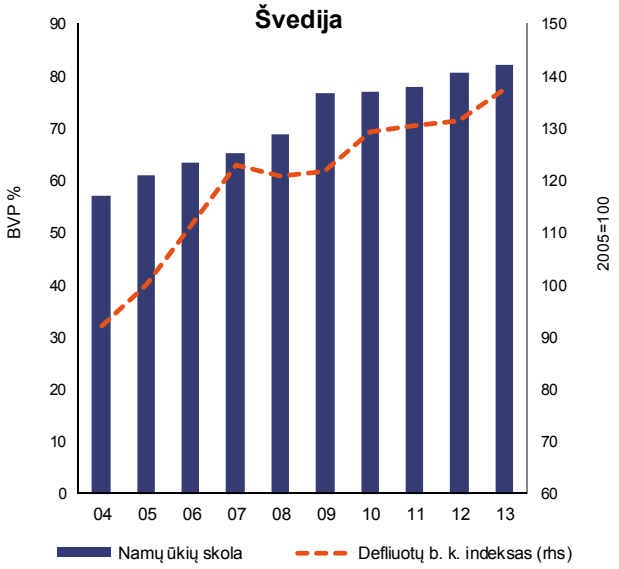

Šaltinis: Eurostatas

Einamosios sąskaitos perteklius išlieka stabilus, nežymiai viršijantis ribą, tai rodo palyginti dideles santaupas tiek privačiajame, tiek valdžios sektoriuose ir pastaraisiais metais sumažėjusias investicijas, nors tikimasi, kad jos atsigaus. Pastaraisiais metais Švedijos eksportas prarado nemažą rinkos dalį ir nors praradimo mastas 2013 m. sulėtėjo, susikaupęs praradimas viršija ribą. Tačiau sąnaudų konkurencingumo rodikliai nerodo, kad yra problemų, nes 2013 m. vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas yra palyginti nežymus. Aukštas privačiojo sektoriaus skolos lygis yra stabilus, tačiau į jį vis dar reikia atkreipti dėmesį. Įmonių įsiskolinimas mažėjo nuo 2009 m., tačiau išlieka aukštas ir numatoma, kad vėl išaugs, nes didėja kredito srautai. Po būsto hipotekos reformų namų ūkių skolos didėjimas sulėtėjo, tačiau nuo 2012 m. namų ūkių skola vėl pradėjo augti. Valdžios sektoriaus skola palyginti nedidelė. Pagal infliaciją pakoreguotos būsto kainos, kurios 2011–2012 m. stabilizavosi gana aukšto lygio, nuo 2013 m. vidurio vėl ėmė sparčiau augti ir būsto rinkos vystymasis vis dar gali būti nesubalansuotas, gali būti rimtų tiekimo suvaržymų. Regis bankams kylanti rizika yra suvaldyta, nors dėl aukšto namų ūkių skolos lygio bankai yra labiau pažeidžiami, jei ženkliai nukritus būsto kainoms būtų prarastas pasitikėjimas. Kadangi jie iš esmės priklausomi nuo rinkos finansavimo, pasitikėjimo krizė galėtų greitai padidinti bankų finansavimo išlaidas ir dėl jų spaudimas mažinti finansinį įsiskolinimą taptų dar stipresnis. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 . kovo mėn. nustatytą disbalansą, toliau nagrinėti, ar disbalansas išliko, ar yra panaikintas.*

Jungtinė Karalystė. 2014 m. kovo mėn. Komisija padarė išvadą, kad Jungtinėje Karalystėje susidarė makroekonominis disbalansas, visų pirma namų ūkių skolos srityje. Tai susiję su aukštu hipotekos skolos lygiu ir būsto rinkos struktūriniais ypatumais, taip pat su mažėjančia JK eksporto rinkos dalimi. Atnaujintoje rezultatų suvestinėje trys rodikliai viršija orientacines ribas: prarasta eksporto rinkos dalis, privačiojo sektoriaus skola ir valdžios sektoriaus skola.

2013 m. einamosios sąskaitos deficitas toliau didėjo, nors trejų metų rodiklis tik nežymiai viršija ribos vertę. JK grynoji tarptautinių investicijų pozicija išlieka nestipriai neigiama. Susikaupusi prarasta eksporto rinkos dalis vis dar gerokai viršija orientacinį rodiklį, nors 2013 m. mažėjimo tempas sulėtėjo. Sąnaudų konkurencingumo rodikliai palyginti stabilūs.

Dėl nominaliojo augimo palaipsniui mažėja privačiojo sektoriaus skolos ir BVP santykio aukštas lygis, tačiau jis gerokai tebeviršija orientacinę ribą. Po trumpo koregavimo etapo būsto kainos toliau kyla. Tačiau regioniniai skirtumai, susiję su būsto kainų augimu ir kartu su vis dar aukštu įsiskolinimo lygiu leidžia manyti, kad vidutiniu laikotarpiu būsto sektorius gali būti pažeidžiamas sukrėtimų atveju ir tai gali pakenkti visai ekonomikai. Didelė valdžios sektoriaus skola tebekelia susirūpinimą – pastaruoju metu jos augimo tempas sulėtėjo, tačiau jis dar paspartės. Užimtumo lygis toliau sėkmingai didėja, o jaunimo nedarbo lygis ir NEET dalis sumažėjo. *Apskritai, Komisija mano, kad būtų naudinga, taip pat atsižvelgiant į 2014 m. kovo mėn. nustatytą disbalansą, toliau nagrinėti, ar disbalansas išliko, ar yra panaikintas.*

A27 diagrama. ***Namų ūkių skola ir būsto kainų indeks***

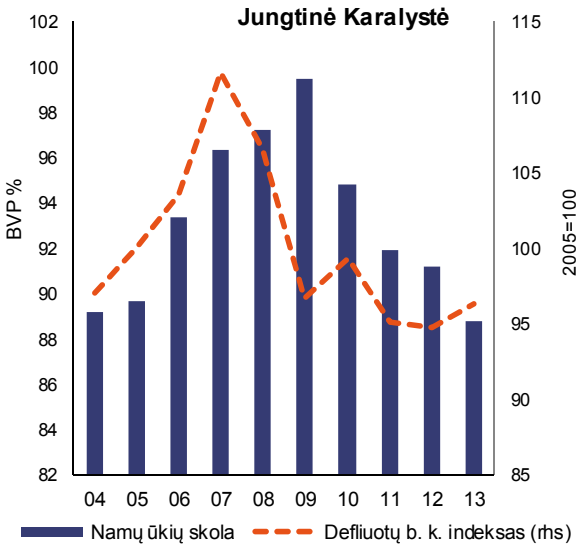

Šaltinis: Eurostatas

A.1 lentelė: 2013 m. MDP rezultatų suvestinė

2013 metai	Išorės disbalansas ir konkurencingumas									Vidaus disbalansas						
	Einamosios sąskaitos balansas (BVP %)		Grynoji tarptautinių investicijų pozicija (BVP %)	Real. Efekt. Valiutos kursas *(42 VK - SVKI defliatorius)*		Eksporto rinkos dalys		Nominaliosios vienetui tenkančios darbo sąnaudos		Defliuotų būsto kainų metinis pokytis (%)	Privačiojo sektoriaus kredito srautas (BVP %), konsoliduoti duomenys	Privačiojo sektoriaus skola (BVP %) konsoliduoti duomenys	Valdžios sektoriaus skola (BVP %)	Nedarbo lygis		Bendrų finansų sektoriaus įsipareigojimų metinis pokytis (%)
	3 metų vidurkis average	p.m.: lygio metai		% pokytis (3 metų)	p.m.: metinis pokytis	% pokytis (5 metų)	p.m.: metinis pokytis	% pokytis (3 metų)	p.m.: metinis pokytis					3 metų vidurkis	p.m.: lygio metai	
Ribos	-4/6%	-	-35%	±5% & ±11%	-	-6%	-	9% & 12%	-	6%	14%	133%	60%	10%	-	16.5%
BE	-1,6	0,1	*45,8*	-0,3	1,5	-9,1	3,6	8,6	2,0	0,0	1,1	163,0	104,5	7,7	8,4	-2,4
BG	*0,4*	2,6	*-76,2*	-1,0	0,1	*5,7*	*6,3*	14.8p	7.2p	-0,1	6,7	134,8	18,3	12,2	13,0	3,3
CZ	-1,7	-1,4	-40,1	-3,1	-2,3	-7,7	-0,8	3,7	0,5	-1,2	3.1p	73.7p	45,7	6,9	7,0	9.8p
DK	6,1	7,1	*39,7*	-2,6	1,0	-17,9	2,3	3,4	1,4	2,8	-1,4	222,6	45,0	7,4	7,0	-0,1
DE	6,7	6,8	42,9	-1,9	2,2	-10,7	2,4	6,4	2,4	1.8p	1.2p	103.5p	76,9	5,6	5,3	-6.3p
EE	-1,2	-1,4	-47,1	3,1	2,9	14,0	3,4	9,6	6,8	7,3	5,4	119,4	10,1	10,3	8,6	8,9
IE	1,1	4,4	*-104,9*	-3,9	1,6	-4,9	1,7	1,3	4,2	0,3	-5,7	266,3	123,3	14,2	13,1	1,0
EL	-3,9	0,6	-121,1	-4,4	-0,6	*-27,3*	2,9	-10.3p	-7.0p	-9.3e	-1.1p	135.6p	174,9	23,3	27,5	-16,3
ES	-0,7	1,4	-92,6	-0,4	1,9	*-7,1*	4,4	-4.6p	-0.6p	-9,9	-10.7p	172.2p	92,1	24,1	26,1	-10,2
FR	-1,3	-1,4	-15,6	-2,3	1,6	-13,0	2,4	3,9	1,1	-2,6	1.8e	137.3e	92,2	9,8	10,3	-0,6
HR	-0,1	0,8	*-88,7*	-4,0	1,2	-20,9	3,5	*0,9*	*1,4*	-18.1p	-0,2	121,4	75,7	15,8	17,3	3,4
IT	-0,9	1,0	-30,7	0,0	1,9	-18,4	1,3	4,1	1,3	-6.9p	-3,0	118,8	127,9	10,4	12,2	-0,7
CY	*-4,0*	-3,1	-156,8	-0,8	1,1	*-27,2*	*-3,9*	-5.9p	-5.9p	-5,5	-11.2p	344.8p	102,2	11,9	15,9	-19,5
LV	-2,8	-2,3	-65,1	-1,7	-0,9	8,4	3,1	10,5	7,3	6,6	0,8	90,9	38,2	14,4	11,9	5,2
LT	-1,2	1,6	-46,4	-0,6	0,9	22,1	8,9	6,0	3,0	0,2	-0,2	56,4	39,0	13,5	11,8	-1,8
LU	5,5	4,9	216,4	0,7	1,5	2,2	9,9	10,5	3,6	4,9	27,7	356,2	23,6	5,3	5,9	8,8
HU	2,2	4,1	-84,4	-4,0	-1,4	-19,2	4,1	5,9	0,8	-5,0	-1,0	95,5	77,3	10,7	10,2	-0,3
MT	4,0	3,2	49,2	-1,3	1,4	*-4,0*	-0,2	9,5	0,9	-2,1	0.4p	137,1	69,8	6,4	6,4	0,7
NL	*9,8*	9,9	31,3	0,4	2,7	*-9,2*	*2,1*	6.3p	1.6p	-7,8	2.1p	229.7p	68,6	5,5	6,7	-3,2
AT	1,4	1,0	-0,2	0,7	2,1	-17,0	1,8	6,4	2,6	2.5e	0,2	125,5	81,2	4,5	4,9	-3,6
PL	-3,3	-1,3	-68,0	-4,3	0,2	*-0,4*	6,6	3.9p	0.9p	-4.4e	2,9	74,9	55,7	10,0	10,3	7,6
PT	-2,5	0,7	-116,2	-0,6	0,3	-5,3	7,7	-3.0e	1.9e	-2,5	-2.4e	202.8e	128,0	15,0	16,4	-5,3
RO	-3,3	-0,8	-62,4	0,3	3,9	16,4	16,3	0.7p	4.2p	-4.6p	-1.5p	66.4p	37,9	7,0	7,1	3,1
SI	2,8	5,6	-38,2	-0,7	1,3	*-16,6*	3,3	1,3	1,4	-5,8	-4,0	101,9	70,4	9,1	10,1	-10,5
SK	*0,2*	*2,1*	*-65,1*	2,1	0,9	*-2,2*	*3,9*	2,5	0,3	-0,5	5,4	74,8	54,6	14.0i	14,2	-0,3
FI	-1,7	-1,4	8,8	0,1	2,9	-32,2	-2,8	9,5	1,7	-1,3	0,7	146,6	56,0	7,9	8,2	-11,8
SE	6,1	6,6	-10,8	5,1	1,7	-15,0	0,1	8,1	1,1	4,7	3,7	201,1	38,6	7,9	8,0	9,1
UK	-3,2	-4,2	-15,6	3,4	-1,5	-11,7	-1,7	3,8	1,5	1,6	3.4p	164.5p	87,2	7,9	7,6	-7.4p

Žymėjimas: e: įvertis. p: preliminarūs.

Pastaba. Išryškinti skaičiai viršija ĮMA nustatytas ribas. Realiojo efektyviojo valiutos kurso ir vienetui tenkančių darbo sąnaudų atveju, pirmoji riba susijusi su EZ, o antroji ne su EZ. (1) Skaičiai pasviruoju šriftu pateikti pagal ESS95/BPM5 standartus. (2) IE einamosios sąskaitos balansas sumažintas dėl metodikos, pagal kurią vertinamos TUI investicinės pajamos, pakeitimų. (3) MT einamosios sąskaitos balansas padidintas įtraukus SPE duomenis iš administracinių įrašų ir nacionalinių sąskaitos įverčių. (4) CY tarptautinių investicijų pozicija sumažinta įtraukus laivų turinčias SPE. (5) LU tarptautinių investicijų pozicija padidinta dėl metodikos, pagal kurią vertinamos SPE paskolos tarp grupės bendrovių, pakeitimo ir gavus informaciją iš naujos finansų sektoriaus apklausos dėl duomenų rinkimo. (6) MT tarptautinių investicijų pozicija padidinta įtraukus SPE duomenis iš administracinių įrašų ir auditуotų finansinių ataskaitų. (7) Bendro pasaulinio eksporto rodiklis grindžiamas BPM5. (8) Dėl išimčių, taikomų užmtumo duomenims pagal ESS 2010, HR vienetui tenkančios darbo sąnaudos grindžiamos ESS 95. (9) Tik būsto kainų atveju: e = PL nacionalinės statistikos institucijos pateikti įverčiai; EL ir AT šaltinis – nacionaliniai centriniai bankai. (10) FR nedarbo lygio rodiklis sumažintas. Pakeitimas daugiausia dėl darbo jėgos tyrimo metodikos pakeitimų.

Šaltinis: Europos Komisija, Eurostatas ir ECFIN GD (realiojo efektyviojo valiutos kurso rodikliai).

A.2 lentelė. 2013 m. papildomi rodikliai

2013 metai	Realiojo BVP metinis pokytis	Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas (BVP %)	Bendrosios vidaus išlaidos MTTP (BVP %)	Grynasis skolinimas / Skolinimasis (BVP %)	Grynoji išorės skola (BVP %)	TUI srautas (BVP %)	TUI sankaupa (BVP %)	Energ. prod. grynasis prekybos balansas (BVP %)	REVK pokytis (%) (3 metų) plg. su EZ	Eksporto rezult. pokytis (%) (5 metų) plg. su išsivyst. ekon. šalimis	Prekybos pokytis (%) (5 metų)	Eksporto rinkos dalių metinis pokytis (%) pagal apimtį	Darbo našumo metinis pokytis (%)	Nominaliųjų vienetui tenkančių darbo sąnaudų metinis pokytis (%) (10 metų)	Efektyv. Darbo sąnaudų pokytis (%) (10 metų)	Nominaliųjų būsto kainų pokytis (%) (3 metų)	Gyvenamųjų namų statyba (BVP %)	Privačiojo sektoriaus skola (BVP %) nekonsoliduoti duomenys	Finansų sektoriaus svertas (skolos ir nuosavo kapitalo santykis)
BE	0,3	22,3	na	0,1	*-86,8*	-11,1	*191,2*	-4,4	0,6	-2,6	0,5	-0,8	0,6	23,1	5,7	7,6	5,9	190,6	166,3
BG	1,1	21,3	na	3,7	*25,5*	3,3	*95,9*	-6,4	-0,4	*13,2*	4,5	9,2	1.5p	85.1p	57,4	-9,3	na	145,7	384,6
CZ	-0,7	24,9	na	-0,1	-3,8	3,9	77,9	-4,9	-2,4	-1,1	-1,0	-3,0	-1,1	16,0	0,1	-1,6	3,3	82.4p	536.8p
DK	-0,1	18,4	na	7,1	*9,8*	-0,2	*29,5*	0,1	-1,3	-12,1	1,9	1,0	-0,3	25,3	7,1	-0,6	3,8	222,7	193,2
DE	0,1	19,7	na	6,9	-12,2	1,4	40,2	-3,5	-0,7	-4,3	0,6	-2,2	-0,5	10,4	-8,4	10.4p	5,9	110.0p	422.3p
EE	1,6	27,3	na	1,4	*-6,4*	3,6	95,4	-2,4	5,5	22,1	-1,8	-0,6	0,4	71,5	45,1	28,8	3,3	126,9	288,3
IE	0,2	15,2	na	4,4	*-425,3*	16,0	*166,9*	-3,3	-3,1	1,9	-2,3	-2,0	-2,1	16,6	-0,3	-22,2	2,0	292,6	99,6
EL	-3.9p	11.2p	na	2,3	130,9	1,2	11,1	-3.4p	-3,4	*-22,1*	-0.7p	-0,6	-0.1p	14.1p	-2,9	-25.5e	2.2p	135.6p	792,7
ES	-1.2p	18.5p	na	2,1	91,2	3,0	54,8	-3.3p	0,4	*-0,4*	-1.2p	1,7	1.4p	15.4p	-0,5	-28,5	*4,4*	187.2p	544,9
FR	0,3	22,1	na	-1,3	32,4	0,2	40,8	-3,1	-1,3	-6,8	-0,3	-0,8	0,5	18,9	1,6	3,2	6,1	175,2	373,4
HR	-0,9	19,3	na	0,9	*60,3*	1,7	*55,1*	-5,0	-2,9	-15,3	1,5	0,7	*0,1*	*23,9*	4,4	-18.8p	na	130,2	425,5
IT	-1,9	17,8	na	1,0	59,2	0,9	23,8	-3,3	1,0	-12,6	-0,3	-3,0	0,0	23,6	7,6	-7.7p	4,8	120,8	951,7
CY	-5.4p	13.4p	na	-1,7	115,4	15,6	275,5	-6.3p	1,0	*-22,0*	-0.9p	-7,3	-0.1p	6.3p	-7,7	-11,0	3.9p	347.4p	253,1
LV	4,2	23,3	na	0,1	35,8	3,2	53,0	-5,4	0,3	16,1	1,1	-2,1	1,9	89,3	57,6	20,5	2,0	108,4	609,8
LT	3,3	18,2	na	4,6	28,4	1,5	37,7	-7,3	1,3	30,8	-5,3	6,4	1,9	*38,6*	15,0	7,7	2,2	60,5	576,8
LU	2,0	17,1	na	3,8	-2072,9	724,1	5206,0	-5,6	1,7	9,5	2,9	-0,6	0,0	38,6	18,3	13,6	3,1	421,8	63,2
HU	1,5	19,9	na	7,8	58,6	-3,2	215,9	-6,4	-3,2	-13,4	-0,2	2,1	0,7	30,6	12,5	-9,4	1,4	118,3	120,6
MT	2,5	17,5	na	4,9	*-115,5*	5,7	*132,4*	-9,6	0,1	*2,8*	1,0	-6,2	-1,3	29,1	11,8	1,9	2,9	182,4	15,5
NL	-0.7p	18.2p	na	8,6	41,5	37,1	537,7	-1.4p	1,4	*-2,7*	-1.6p	-1,4	0.6p	15.4p	0,5	-14,0	3.3p	246.3p	136.6p
AT	0,2	22,2	na	0,9	20,2	3,6	77,0	-3,5	1,6	-11,0	-1,7	-0,5	-0,5	20,7	1,9	22.6e	4,3	140,8	209,4
PL	1,7	18,8	na	1,0	35,7	0,0	49,0	-2,7	-3,3	*6,7*	0,3	1,4	1.7p	16.4p	-0,9	-6.7e	*2,5*	78,1	274,1
PT	-1.4e	15.1e	na	2,3	102,3	3,9	69,2	-3.6e	0,1	1,5	3,2	7,8	1.6e	6.5e	-8,7	-13,3	2.3e	218e	365,2
RO	3.5p	24.7p	na	1,3	*34,6*	2,0	42,8	-1.9p	0,7	24,8	2.2p	10,4	4.8p	86.5p	58,4	-19.9p	na	67.5p	470,7
SI	-1,0	19,7	na	5,9	34,9	0,2	29,2	-5,5	0,0	*-10,6*	-2,1	-0,5	0,5	28,3	9,6	-9,4	2,5	113,1	591,8
SK	1,4	20,4	na	*3,6*	*23,1*	*0,6*	*59,1*	-5,9	2,5	*4,8*	-4,7	1,3	2,2	22,3	5,5	-3,3	2,4	77,8	844,1
FI	-1,2	21,2	na	-1,3	*35,1*	-4,5	46,8	-2,6	1,9	-27,3	-3,4	-4,9	0,3	28,9	10,0	6,8	6,1	169,8	371,2
SE	1,5	22,1	na	6,4	-63,3	1,2	86,9	-1,5	6,0	-8,9	0,0	1,5	0,5	21,8	3,5	9,4	3,6	244,7	237,0
UK	1,7	16,4	na	-4,2	*26,0*	1,6	73,6	-0,9	4,3	-5,4	2,6	-2,6	0,4	27,7	8,7	4,3	3,4	169.4p	790.5p

Žymėjimas: e: įvertis; p: preliminarūs; na: nėra duomenų.

Pastaba. Skaičiai pasviruoju šriftu pateikti pagal ESS95/BPM5 standartus. 1) Eksporto rezultatai, palyginti su išsivysčiusios ekonomikos šalimis (5 metų pokytis %) – bendro EBPO eksporto duomenys grindžiami Mokėjimų balanso vadovo 5 redakcija (BPM5). (2) Tik būsto kainų atveju: e = šaltinis – EL ir AT nacionaliniai centriniai bankai; e = PL nacionalinės statistikos institucijos pateikti įverčiai. (3) HR duomenys apie nominaliąsias vienetui tenkančias darbo sąnaudas ir darbo našumą grindžiami ESS 95 metodika dėl išimčių, taikomų užimtumo duomenims pagal ESS 2010. (4) MTTP išlaidų duomenys paimti 2014 1101naudojant ESS-2010 BVP kaip denominatorių, 2013 m. duomenys bus paskelbti 2014 m. lapkričio mėn. antroje pusėje.

Šaltinis: Eurostatas, ECFIN GD (realiojo efektyviojo valiutos kurso, palyginti su EZ, ir efektyviųjų vienetui tenkančių darbo sąnaudų, palyginti su EZ, rodikliai) ir ECFIN apskaičiavimas pagal TVF duomenis ir pasaulio ekonomikos perspektyvą (apskaičiuojant eksporto rinkos dalies pagal apimtį rodiklį)

A.2 lentelė (tęsinys). 2013 m. papildomi rodikliai

2013 metai	Užimtumo metinis pokytis (%)	Aktyvumo lygis (15–64 metų)		Ilgalaikio nedarbo lygis (aktyvių gyventojų %)		Jaunimo nedarbo lygis *(tos pačios amžiaus grupės aktyvių gyventojų %)*		Nedirbantis, nesimokantis ir mokymuose nedalyvaujantis jaunimas *(visų gyventojų %)*		Skurdo arba socialinės atskirties riziką patiriantys asmenys *(visų gyventojų %)*		*Skurdo rizikos lygis (visų gyventojų %)*		Didelio materialinio nepritekliaus lygis *(visų gyventojų %)*		Gyventojai, gyvenantys labai mažo užimtumo namų ūkiuose *(0–59 metų gyventojų %)*	
		lygis	3 metų pokytis (%)	lygis	3 metų pokytis (%)	lygis	3 metų pokytis (%)	lygis	3 metų pokytis (%)	lygis	3 metų pokytis (%)	lygis	3 metų pokytis (%)	lygis	3 metų pokytis (%)	lygis	3 metų pokytis (%)
BE	-0,3	67,5	-0,2	3,9	-0,2	23,7	1,3	12,7	1,8	20,8	0,0	15,1	0,5	5,1	-0,8	14,0	1,3
BG	-0.4p	68,4	1,9	7,4	2,6	28,4	6,6	21,6	-0,2	48,0	-1,2	21,0	0,3	43,0	-2,7	13,0	5,0
CZ	0,4	72,9	2,7	3,0	0,0	18,9	0,6	9,1	0,3	14,6	0,2	8,6	-0,4	6,6	0,4	6,9	0,5
DK	0,1	78,1	-1,3	1,8	0,3	13,0	-0,9	6,0	0,0	18,9	0,6	12,3	-1,0	3,8	1,1	12,9	2,3
DE	0,6	77,5	0,9	2,4	-1,0	7,9	-2,0	6,3	-2,0	20,3	0,6	16,1	0,5	5,4	0,9	9,9	-1,3
EE	1,2	75,1	1,2	3,8	-3,8	18,7	-14,2	11,3	-2,7	23,5	1,8	18,6	2,8	7,6	-1,4	8,4	-0,6
IE	2,4	69,8	0,4	7,9	1,1	26,8	-0,8	16,1	-3,1	na	na	na	na	na	na	na	na
EL	-3.8p	67,5	-0,3	18,5	12,8	58,3	25,3	20,4	5,6	35,7	8,0	23,1	3,0	20,3	8,7	18,2	10,6
ES	-2.6p	74,3	0,8	13,0	5,7	55,5	14,0	18,6	0,8	27.3b	0.6b	20.4b	-1.0b	6,2	1,3	15,7	4,9
FR	-0,2	71.2b	0.7b	4,1	0,4	24,8	1,5	11.2b	-1.1b	18,1	-1,1	13,7	0,4	5,1	-0,7	7,9	-2,0
HR	*-1,0*	63.7b	2.3b	11,0	4,0	50,0	17,4	19.6b	4.7b	29,9	-1,2	19,5	-1,1	14,7	0,4	14,8	0,9
IT	-2,0	63,5	1,3	6,9	2,8	40,0	12,2	22,2	3,1	28,4	3,9	19,1	0,9	12,4	5,5	11,0	0,8
CY	-5,2	73,6	0,0	6,1	4,8	38,9	22,3	18,7	7,0	27,8	3,2	15,3	-0,3	16,1	4,9	7,9	3,0
LV	2,3	74,0	1,0	5,8	-3,0	23,2	-13,0	13,0	-4,8	35,1	-3,1	19,4	-1,5	24,0	-3,6	10,0	-2,6
LT	1,3	72,4	2,2	5,1	-2,3	21,9	-13,8	11,1	-2,1	30,8	-3,2	20,6	0,1	16,0	-3,9	11,0	1,5
LU	2,0	69,9	1,7	1,8	0,5	16,8	1,0	5,0	-0,1	19,0	1,9	15,9	1,4	1,8	1,3	6,6	1,1
HU	0,8	65,1	2,7	5,0	-0,5	27,2	0,6	15,4	3,0	33,5	3,6	14,3	2,0	26,8	5,2	12,6	0,7
MT	3,8	65,0	4,6	2,9	-0,2	13,0	-0,2	10,0	0,5	24,0	2,8	15,7	0,2	9,5	3,0	9,0	-0,2
NL	-1.3p	79.7b	1.5b	2,4	1,2	11,0	2,3	5,1	0,8	15,9	0,8	10,4	0,1	2,5	0,3	9,4	1,0
AT	0,7	76.1b	1.0b	1,2	0,1	9,2	0,4	7.1b	0.0b	18,8	-0,1	14,4	-0,3	4,2	-0,1	7,8	0,0
PL	-0.1p	67,0	1,7	4,4	1,4	27,3	3,6	12,2	1,4	25,8	-2,0	17,3	-0,3	11,9	-2,3	7,2	-0,1
PT	-2,9	73,0	-0,7	9,3	3,0	38,1	9,9	14,1	2,7	27,4	2,1	18,7	0,8	10,9	1,9	12,2	3,6
RO	-1.2p	64,6	1,0	3,3	0,9	23,7	1,6	17,2	0,8	40,4	-1,0	22,4	1,3	28,5	-2,5	6,4	-0,5
SI	-1,5	70,5	-1,0	5,2	2,0	21,6	6,9	9,2	2,1	20,4	2,1	14,5	1,8	6,7	0,8	8,0	1,0
SK	-0,8	69,9	1,2	10,0	0,7	33,7	-0,2	13,7	-0,4	19,8	-0,8	12,8	0,8	10,2	-1,2	7,6	-0,3
FI	-1,5	75,2	0,7	1,7	-0,3	19,9	-1,5	9,3	0,3	16,0	-0,9	11,8	-1,3	2,5	-0,3	9,0	-0,3
SE	1,0	81,1	2,0	1,5	-0,1	23,6	-1,2	7,5	-0,2	16,4	1,4	14,8	1,9	1,4	0,1	7,1	1,1
UK	1,3	76,6	1,1	2,7	0,2	20,7	0,9	13,3	-0,4	24,8	1,6	15,9	-1,2	8,3	3,5	13,2	0,0

Žymėjimas: b: trūksta duomenų; p: preliminarūs; na: nėra duomenų.

Pastaba. Skaičiai pasviruoju šriftu pateikti pagal ESS 95 standartą. (1) HR užimtumo duomenys pateikti pagal ESS 95 metodiką dėl išimčių pagal ESS 2010. (2) Užimtumo lygis ir Nedirbantis, nesimokantis ir mokymuose nedalyvaujantis jaunimas: trūksta AT ir HR duomenų, nes buvo naudoti 2011 m. gyventojų surašymo duomenys. (3) Nėra IE duomenų apie Skurdo arba socialinės atskirties riziką patiriančius asmenis. na: 2013 m. duomenys skelbiami 2014 1130, o duomenys paimti 2014 1101.

Šaltinis: Europos Komisija, Eurostatas